

NÁZOV:	PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE DOLNÝ ŠTÁL		
KRAJ:	Trnavský	ČÍSLO KRAJA:	2
OKRES:	Dunajská Streda	ČÍSLO OKRESU:	201
OBEC:	Dolný Štál	ČÍSLO OBCE:	501611
VYHOTOVIL: Ing. Zoltán Pintér, autorizovaný architekt, reg. č.1545AA V Dunajskej Strede dňa 10.2007			

OBSAH

1. ÚVOD.....	3
2. HISTÓRIA OBCE DOLNÝ ŠTÁL V SKRATKE	5
3. FYZICKO-GEOGRAFICKÁ POLOHA OBCE DOLNÝ ŠTÁL	7
3.1 GEOMORFOLÓGIA ÚZEMIA	8
3.2 GEOLÓGIA ÚZEMIA	9
3.3 PEDOLÓGIA ÚZEMIA	9
3.4 KLIMATICKÉ PODMIENKY ÚZEMIA.....	11
3.5 ŽIVOČÍŠTVO A RASTLINSTVO ÚZEMIA	13
3.6 NERASTNÉ SUROVINY.....	13
3.7 HYDROGEOLOGICKÉ POMERY	14
3.9 SÚČASNÁ KRAJINNÁ ŠTRUKTÚRA.....	15
3.10 OCHRANA PRÍRODY.....	17
4. SOCIOGEOGRAFICKÁ POLOHA OBCE A JEJ SÍDELNÁ ŠTRUKTÚRA.....	22
5. ĽUDSKÉ ZDROJE, TRH PRÁCE	25
5.1 PRIRODZENÝ POHYB OBYVATEĽSTVA	30
5.2 MECHANICKÝ POHYB OBYVATEĽSTVA.....	33
5.3 SOCIÁLNO-EKONOMICKÝ POHYB OBYVATEĽSTVA	35
5.4 NEZAMESTNANOSŤ	37
5.5 MZDY.....	40
5.6 ĽUDIA OHROZENÍ RIZIKOM SOCIÁLNEHO VYLÚČENIA	40
6. INFRAŠTRUKTÚRA A BYTOVÝ FOND	41
6.1 HOSPODÁRSKO – EKONOMICKÝ POTENCIÁL OBCE	43
6.2 OBČIANSKA VYBAVENOSŤ OBCE	44
6.3 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO.....	48
7. SWOT ANALÝZA.....	50
8. ROZVOJOVÁ STRATÉGIA OBCE.....	52
8.1 CIELE.....	55
8.2 PRIORITY A OPATRENIA.....	56
8.3 MONITORING.....	62
9. POPIS AKTIVÍT OBCE DOLNÝ ŠTÁL NA OBDOBIE ROKOV 2008 – 2013.....	63
10. ZÁVER.....	70
11. FOTODOKUMENTÁCIA.....	71

1. Úvod

Začiatkom 90-tych rokov minulého storočia prešlo Slovensko postupne transformáciou, ktorá sa dotkla aj sociálneho a hospodárskeho rozvoja. Vo všetkých oblastiach života ľudí nastali zmeny, ktoré výrazne ovplyvnili ich ďalší život ako aj celý život spoločnosti. Slovensko postupne prechádzalo zo socialistickej centrálne plánovanej ekonomiky na ekonomiku trhovú.

Zmena centrálne plánovanej ekonomiky, každodenný život, ako aj ďalšie zmeny v riadení samospráv priniesli so sebou množstvo problémov, ktoré je bolo a je potrebné nutne čo najrýchlejšie riešiť. Problémy neobišli ani obec Dolný Štál ležiacu na juhozápadnom Slovensku na hlavnej dopravnej tepne medzi Bratislavou a Komáromom.

Hlavným cieľom tejto práce je zhromaždenie a získanie informácií o celkovej sociálno-ekonomickej štruktúre obce Dolný Štál, na základe ktorej je možné potom vykonať analýzy a spracovať program hospodárskeho a sociálneho rozvoja tejto obce. Tento program bude v budúcnosti slúžiť zo strednodobého hľadiska ako základný dokument na podporu regionálneho rozvoja na úrovni obce. V tomto programe budú navrhnuté ciele opatrenia na podporu sociálno-ekonomického rozvoja obce a bude zohrávať kľúčovú úlohu pri ďalšom plánovaní a využívaní štrukturálnych fondov Európskej únie na získanie grantov a finančných stimulov slúžiacich pre ďalší rozvoj obce do budúcnosti.

Tento program bol vypracovaný za pomoci všetkých dotknutých strán, ktoré akýmsi spôsobom vplyvajú na život obce t.j. miestnej samosprávy, organizácií tretieho sektora, podnikateľov činných v danom regióne, poskytovateľov služieb v danom regióne a.i. Zámerom bolo aj to, aby na vypracovaní tohto programu spolupracovalo čo najviac občanov, obyvateľov predmetnej obce, nakoľko práve oni budú zohrávať hlavnú úlohu pri jej ďalšom rozvoji, a je veľmi dôležité, aby boli zohľadnené ich predstavy a vízie o ďalšom napredovaní obce pri riešení jej súčasných aj možných nadchádzajúcich problémov.

Cieľom tohto programu je aj návrh systematického plánu a stratégie pre trvalo udržateľný rozvoj obce, zameraný na uskutočňovanie ďalšieho hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce pri rešpektovaní globálnych cieľov vývoja regiónu, ako aj regionálnej politiky.

Tento program bol spracovaný predovšetkým na základe prieskumov v teréne za pomoci a spoluúčasti všetkých dotknutých strán, odborníkov, ako aj v tejto veci zainteresovaných obyvateľov obce Dolný Štál, ktorí najlepšie poznajú životné podmienky v danej obci, a sú znalí danej problematiky. Prieskumy v teréne výrazne napomohli k pochopeniu daných špecifik obce Dolný Štál a predstavujú dobrú východiskovú situáciu na

čerpanie finančných zdrojov zo štrukturálnych fondov Európskej únie v čo najväčšom objeme.

Vypracovaný program hospodárskeho a sociálneho rozvoja je úzko previazaný so sektorovými operačnými programami (SOP) jednotlivých odvetví rezortov v rámci Národného plánu regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, ako aj s Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja Trnavského samosprávneho kraja a Územným plánom veľkého územného celku Trnavský kraj, ktorého je obec Dolný Štál súčasťou.

V neposlednom rade bude slúžiť tento materiál t.j. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Dolný Štál, ako podklad umožňujúci dostatočne dobrú orientáciu, ktorými spoločenskými a ekonomickými smermi budú aktivity obce smerovať.

2. História obce Dolný Štál v skratke

Obec, ktorú dnes poznáme pod názvom Dolný Štál vznikla spojením obcí Dolný Štál, Horný Štál a Tône v roku 1940. Pôvodne existovala obec Štál, o ktorej nachádzame záznam v listine z roku 1256 v latinskom texte v spojení *Tavernicus domini regis de Staul...* Podľa tradície, ale aj na základe listinných prameňov možno názov obce odvodzovať od francúzskeho slova staul (stajňa), no dátum a okolnosti vzniku názvu sú nejasné. Faktom však je, že listina z roku 1268 dokazuje, že v neďalekom Opatovskom Sokolci sa chovali kráľovské kone a v Štále sídlili koniari.

Prvá zmienka o obci pochádza z roku 1254, keď sa názov obce spomína v podobe Staul. V roku 1260 sa spomína už v dnešnej podobe Alistal.

Na prelome 19. a 20. storočia dr. Borovszky píše o Dolnom Štáli, že je to obec so 192 domami a 1098 obyvateľmi, prevažne reformátskeho a katolíckeho vierovyznania. O pôvode názvu poznamenáva, že tu kedysi údajne boli kráľovské stajne. Podľa súpisu z roku 1828 mala obec 130 domov a 928 obyvateľov.

Dolný Štál bol na začiatku 20. storočia obvodným notárskym miestom a vtom čase mala obec už aj poštu, telegraf a železnú stanicu.

Obec má až dva kostoly, gotický rímskokatolícky bol postavený okolo roku 1450 a v roku 1746 bol prestavaný, kým reformátsky pochádza z roku 1786.

V roku 1848 o obci Elek Fényes napísal, že *Dolný Štál je maďarská obec v Bratislavskej stolici na dve hodiny pešej chôdze od Dunajskej Stredy, obýva ju 481 reformovaných, 435 katolíkov a 13 evanjelikov. V chotári obce je mnoho lúk a pasienkov, pestujú sa tu vo veľkom zemiaky. O desať rokov neskôr sa Arnold Ipolyi domnieval, že názov obce môže poukazovať na starší hradný kaštieľ a Horný a Dolný Štál mohli byť označením miest, kde stáli maštale.*

V rokoch 1948-1991 sa po slovensky obec nazývala Hroboňovo po romantickom básnikovi a štúrovcovi Samovi Bohdanovi Hroboňovi (1820-1894).

Horný Štál sa pod názvom *Feliztar* spomína v roku 1291 ako majetok komesa Kozmu z Pezinka, o rok neskôr sa spomína ako *Feristar* a v roku 1553 je zaužívaný názov pre obec *Filistál*.

Na konci 19. storočia sa o obci dočítame, že je to *maďarská obec, ležiaca na juh od železničnej trate Komárno - Dunajská Streda, so 42 domami a 282 obyvateľmi, z ktorých polovica je reformátskeho a druhá polovica katolíckeho vierovyznania. Príslušníci oboch vierovyznaní chodia do kostola, ale aj na poštu a telegrafovať do Dolného Štálu. Nemenej sa nachodia, kým sa dostanú na spoločnú železničnú stanicu Horný Štál – Topolníky.*

Podľa Eleka Fényesa bol v polovici minulého storočia Horný Štál *maďarská obec na pol tretia hodiny pešej chôdze z Dunajskej Stredy a obývalo ho 104 reformovaných, 31 evanjelikov, 21 katolíkov a 7 židov*. Jeho chotár vlastnili viaceré zemianske rody. Horný Štál je od roku 1940 súčasťou obce Dolný Štál.

Obrázok č.1: Ukážka ľudovej architektúry v obci Dolný Štál

V listine z roku 1256 sa po prvý raz nachádza aj písomná zmienka o obci Tône v spojení *Welpret Zulgageurensis devilla tuuna*. Z textu vyplýva, že obec bola v 13. storočí súčasťou hradu Szolgagyőr. Názov môže pochádzať z osobného mena, ale aj zo slovenského *tôň, tóna, tône*. časovo možno ohraničiť vznik obce 10.-12. storočím, keď patrila do hraničného obranného pásma.

Podľa dr. Borovszého na konci 18. storočia boli Tône *malá maďarská obec obývaná prevažne obyvateľstvom reformátskeho vierovyznania, ležiaca na Dolnom Žitnom ostrove*. V tom čase tu stálo 65 domov, v ktorých žilo 372 obyvateľov. Usadlosť sa v roku 1261 spomína ako *Thon* a *Thunog*, v roku 1381 ako *Teu* a *Tinye*. Niektorí autori uvádzajú, že v archíve gabčíkovského kaštieľa bola listina, ktorá obec spomínala pod názvom *Tonye*. V roku 1553 patrí obec mníškam z Margitinho ostrova (v tom čase Zajačí ostrov – dnes časť Budapešti), v roku 1647 bratislavským klariskám (sem sa pred postupujúcimi Turkmi presťahovali mníšky zo Zajačieho ostrova) v roku 1787 kráľovskej pokladni, neskôr grófskym rodom Amadeovcov a Batthányiovcov. V 19. storočí je majiteľkou manželka Vojtecha Pálffyho Blana Batthányiová.

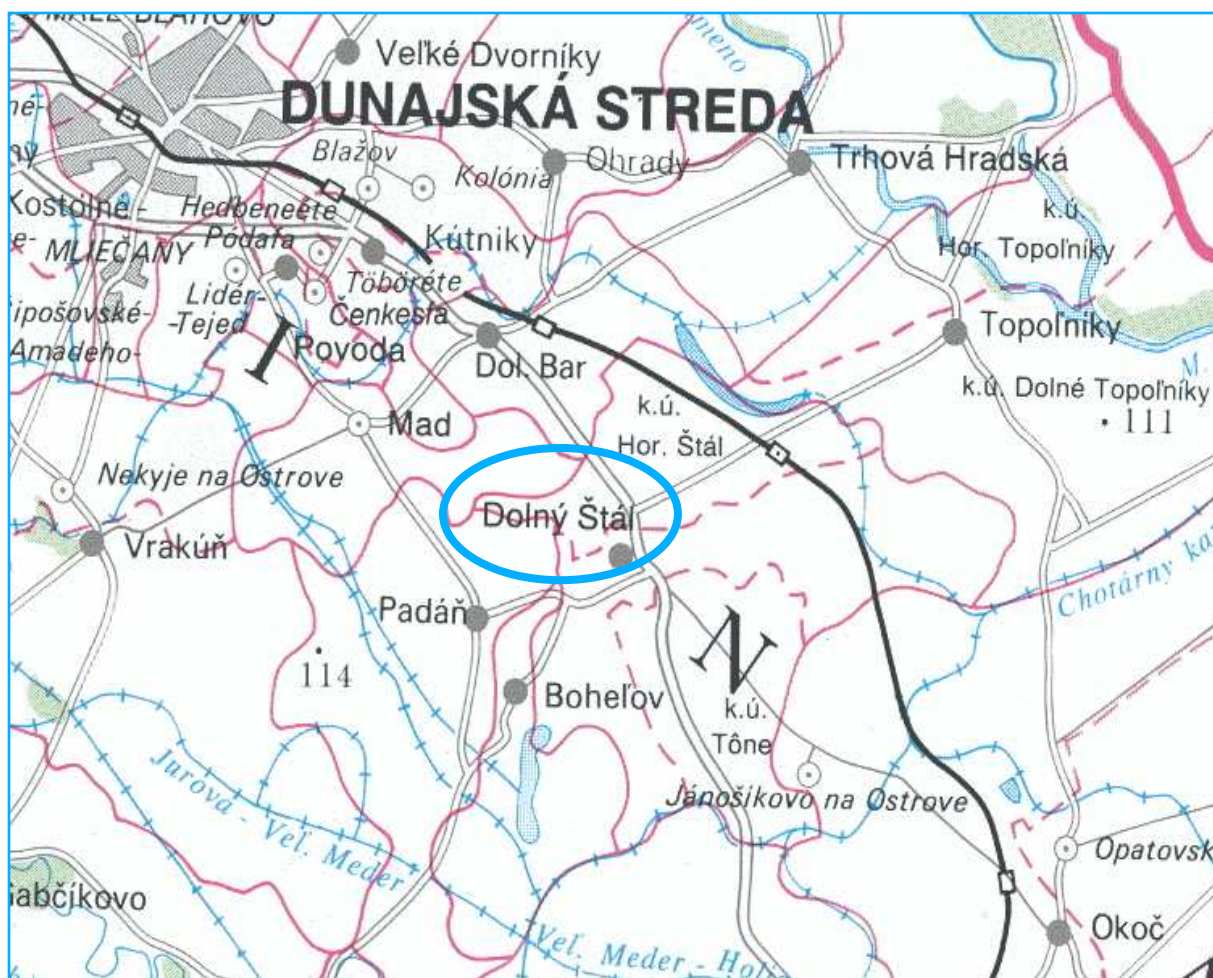

Údaje Eleka Fényesa spred roku 1848 uvádzajú, že *Tónye je maďarská obec v Bratislavskej stolici blízko Horného Štálu, ktorú obýva 167 reformovaných, 58 katolíkov, 7 evanjelikov a 2 židia*. Od roku 1940 je aj táto obec súčasťou Dolného Štálu.

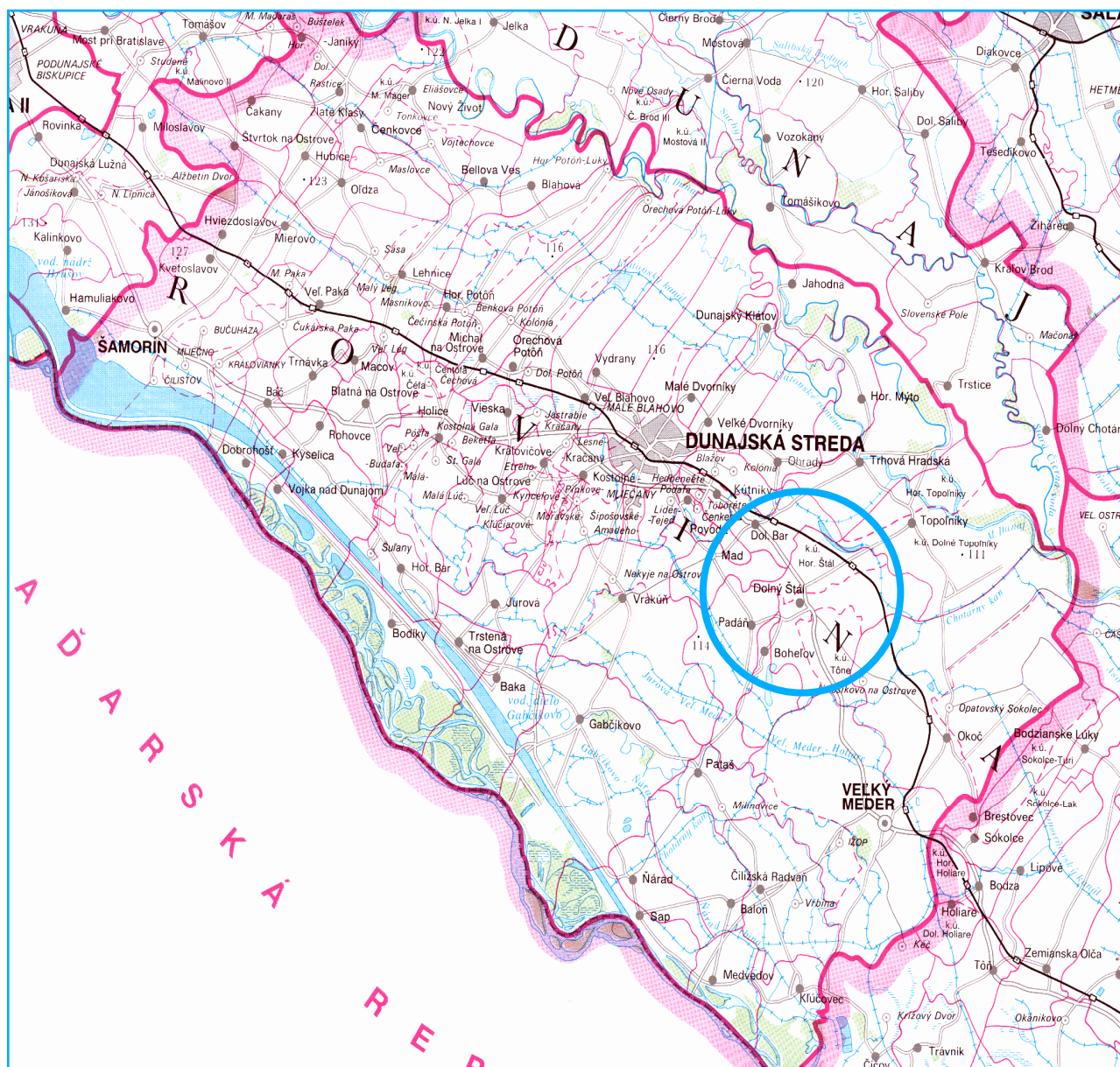
3. Fyzicko-geografická poloha obce Dolný Štál

Územie obce s vyše 1900 obyvateľmi a s rozlohou 2999,70 ha sa rozprestiera na juhozápadnom Slovensku, v Trnavskom kraji, v okrese Dunajská Streda. Od okresného mesta je vzdialené asi 10 kilometrov juhovýchodným smerom na mesto Veľký Meder a bezprostredne a leží na hlavnej dopravnej spojnici smerujúcej od hlavného mesta Bratislava až po najbližšie okresné mesto Komárno. Obec je tvorená tromi katastrálnymi územiami: Dolný Štál (mad'. Alistál), Horný Štál (mad'. Felistál), a Tône (mad'. Tönye), ktoré historicky vždy úzko súviseli a v súčasnosti tvoria administratívno-správnú jednotku t.j. obec Dolný Štál. Obec susedí s obcami: Trhová Hradská, Topoľníky, Okoč, Veľký Meder, Bohel'ov, Padáň, Mad a Dolný Bar.

Obrázok č.1: Poloha obce Dolný Štál

Obrázok č.2: Poloha obce Dolný Štál v rámci okresu Dunajská Streda

3.1 Geomorfológia územia

Z geomorfologického hľadiska patrí záujmové územie obce Dolný Štál do Alpsko-Himalájskej sústavy, v rámci ktorej je súčasťou podsústavy Panónska panva, provincie Západopanónska panva, subprovincie Malá dunajská kotlina, oblasti Podunajská nížina a celku Podunajská rovina. Podunajská nížina je charakteristická svojim typickým rovinatým terénom a patrí medzi najúrodnejšie územie Slovenska. Nadmorská výška v okolí záujmového územia sa pohybuje v rozpätí 111-114 metrov nad morom.

Územie obce sa rozprestiera na Žitnom ostrove, ktorý je definovaný ako oblasť ohraničená korytom Dunajom, ramenom Malého Dunaja a na malej časti aj ramenom Váhu. Žitný ostrov je najväčšou zásobárňou pitnej podzemnej vody v regióne strednej Európy.

3.2 Geológia územia

Prírodné zložky krajiny, ako aj jej využitie človekom je ovplyvnené typom reliéfu a typom geologického substrátu.

Geologický podklad záujmového územia je tvorený kvartérnymi holocénnymi fluviálnymi sedimentmi – prevažne nivnými humóznymi, hlinito-piesčitými až štrkovo-piesčitými hlinami dolinných nív.

Z hydrogeologického hľadiska tvoria podklad záujmového územia kvartérne piesky a štrky nivných území.

Na základe exogénnych procesov tvorí celé záujmové územie akumulčný reliéf fluviálneho typu. Ide o reliéf s iba minimálnym uplatnením litológie. Na záujmovom území prevládajú z hľadiska tvaru reliéfu fosílna agradačné valy a v menšej miere mokrad'ové úpätné a medzivalové depresie.

Priepustnosť' zvodnených vrstiev je na väčšine územia pórová – dobrá až veľmi dobrá. Podzemné vody sú doplňované z neďalekých riek a ich ramennej sústave resp. prítokov.

Zo seizmického hľadiska patrí záujmové územie do seizmického profilu Panónska panva – Podunajská nížina. V blízkosti záujmového územia sa tiahne v smere severozápad - juhovýchod tektonický zlom, napriek tomu považujeme územie za seizmicky neaktívne.

3.3 Pedológia územia

Kvalita pôd na záujmovom území je tak ako skoro na celom území okresu Dunajská Streda veľmi dobrá. Vodná erózia pôdy vzhľadom na rovinatý terén je veľmi malá, negatívny vplyv však má veterná erózia. Na území obce a v jej blízkom okolí prevažujú kvalitné, stredne ťažké, hlboké karbonátové čiernicové černoze. V tabuľke č.1 sú zobrazené všetky typy pôd vyskytujúce sa na záujmovom území spolu so svojimi charakteristickými znakmi a cenou za meter štvorcový.

Tabuľka č.1: Bonitované pôdno-ekologické jednotky (BPEJ) v obci Dolný Štál

BPEJ 7	BPEJ 5	* cena m ²	** cena m ²	Charakteristika pôd podľa hlavnej pôdnej jednotky (HPJ)
0002002	00201	9,70	9,63	fluvizeme typické karbonátové, stredne ťažké
0003003	00301	8,00	8,80	fluvizeme typické karbonátové, ťažké
0012003	01201	5,00	5,92	fluvizeme glejové, ťažké
0016001	01601	6,20	5,00	černozeme čiernicové, ľahké, vysychavé
0017002	01701	12,10	12,10	černozeme čiernicové, prevažne karbonátové, stredne ťažké
0017005	01701	12,10	12,10	černozeme čiernicové, prevažne karbonátové, stredne ťažké
0017012	01705	10,60	11,33	černozeme čiernicové, prevažne karbonátové, stredne ťažké
0017032	01705	10,60	10,62	černozeme čiernicové, prevažne karbonátové, stredne ťažké
0018003	01801	9,60	10,40	černozeme čiernicové, prevažne karbonátové, ťažké
0019001	01903	6,70	10,00	čiernice typické, prevažne karbonátové, stredne ťažké až ľahké s priaznivým vodným režimom
0019002	01901	12,10	11,50	čiernice typické, prevažne karbonátové, stredne ťažké až ľahké s priaznivým vodným režimom
0020003	02001	9,40	10,50	čiernice typické, prevažne karbonátové, ťažké
0026002	02601	8,20	10,00	čiernice glejové, stredne ťažké, karbonátové aj nekarbonátové
0027003	02701	5,00	5,88	čiernice glejové, ťažké, karbonátové aj nekarbonátové
0032062	03201	3,70	3,85	černozeme, plytké na aluviálnych sedimentoch, stredne ťažké, väčšinou karbonátové
0095002	09501	2,00	1,50	organozeme
Poznámky a vysvetlivky k názvosloviu pôdných typov hlavnej pôdnej jednotky (HPJ)				
fluvizeme (nivné pôdy)		vyskytujú sa len v nivách vodných tokov, ktoré sú alebo donedávna boli ovplyvňované záplavami a výrazným kolísaním hladiny podzemnej vody; majú svetlý humusový horizont		
černozeme		vyskytujú sa na sprašiach, na starších nivných horizontoch, kde už veľmi dlhú dobu nedochádzalo k záplavám a v niektorých územiach aj na sprašových hlinách; majú tmavý humusový horizont		
čiernice (lužné pôdy)		vyskytujú sa prevažne v nivách vodných tokov, menej na pahorkatinách a na miestach ovplyvnených vyššou hladinou podzemnej vody; majú tmavý humusový horizont		

* pozn. ceny BPEJ podľa vyhlášky MF SR č.465/1991 (pre potreby pozemkových úprav)

** pozn. hodnota poľnohospodárskej pôdy podľa BPEJ na základe vyhlášky MP SR č.38/2005

3.4 Klimatické podmienky územia

Z klimatického a hydrogeologického hľadiska patrí územie obce Dolný Štál do veľmi teplého, veľmi suchého pásma s miernou zimou. Priemerný ročný úhrn zrážok na tomto území je 550-600 mm, prevláda severozápadný vietor. Výška podzemných vôd je v hĺbke 2-4 metrov.

Tabuľka č.2: Priemerné mesačné a ročné teploty vzduchu záujmového územia

Mesiac	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	Rok	Amplitúda
Teplota	-2,1	-0,2	4,6	10,5	15,4	19	20,5	19,6	15,7	10	5	0,6	9,9	22,6

Prameň: Lukniš a kolektív (1972)

Z **tabuľky č.2**, v ktorej sú podchytené údaje ohľadne priemerných mesačných teplôt vzduchu záujmového územia vyplýva, že najteplejším mesiacom je mesiac júl, kedy teplota vzduchu stúpa v priemere na 20,5°C a najstudenším mesiacom je január, kedy priemerná teplota dosahuje iba -2,1°C. Priemerná ročná teplota je 9,9°C.

Toto územie je charakteristické nie iba relatívne vysokými priemernými teplotami, ale aj tým, že je jednou z najsuchších oblastí Slovenska! Tento deficit zrážok je daný najmä tým, že územie sa nachádza neďaleko Malých Karpát juhovýchodným smerom, pri prevládajúcich severozápadných vetroch.

Tabuľka č.3: Priemerné mesačné a ročné úhrny zrážok na záujmovom území

Mesiac	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	Rok
Zrážky v mm	32	33	37	43	56	62	60	48	42	48	50	44	555

Prameň: Lukniš a kolektív (1972)

Z **tabuľky č.3**, v ktorej sú uvedené úhrny zrážok je zrejmé, že najviac ich pripadá na letné mesiace jún a júl: 62 a 60 mm. Najsuchším mesiacom z hľadiska zrážok sú zimné mesiace január a február. Priemerný ročný úhrn zrážok je 46,25 mm.

Nakoľko záujmové územie leží v miernom klimatickom pásme so striedajúcim štyrmi ročnými obdobiami, pre územie sú v zimnom období pri teplotách okolo alebo pod nulou charakteristické aj zrážky vo forme snehu. Priemerný počet dní so snehovou pokrývkou za rok je 35, najviac v mesiacoch január a február. V **tabuľke č.4** sú uvedené počty dní so snehovou pokrývkou v jednotlivých mesiacoch roku. Prvý sneh na tomto záujmovom území pripadá na začiatok decembra, ale hlavne pre posledné roky je snehová pokrývka a jej

trvanie veľmi premenlivé, ako aj rás zimy - zimné obdobia majú dlhodobú tendenciu byť teplejšie a hlavne suchšie. Tento jav je zrejme spôsobený globálnym otepľovaním.

Tabuľka č.4: Priemerný počet dní so snehovou pokrývkou na záujmovom území

Mesiac	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	Rok
Počet dní	13,3	11,1	3,6	0	0	0	0	0	0	0	0,4	6,6	35

Prameň: Lukniš a kolektív (1972)

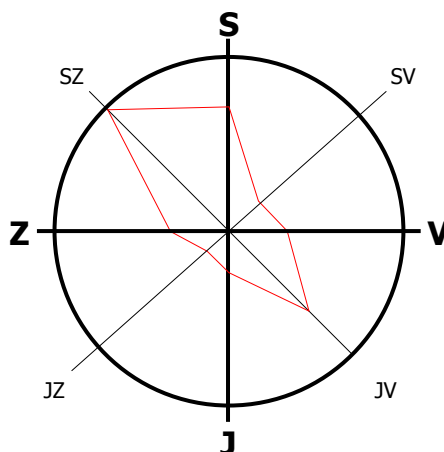
Nakoľko územie obce sa rozprestiera na Podunajskej nížine na výrazne rovinatom teréne s iba veľmi malými rozdielmi v nadmorskej výške, a z regionálneho hľadiska je veľký deficit prirodzených prípadne iných bariér (likvidácia veľkého množstva lužných lesov pri budovaní Vodného diela Gabčíkovo), rýchlosti vetra dosahujú pomerne vysoké hodnoty. Práve táto skutočnosť spôsobuje silnú veternú eróziu na veľkých „otvorených“ poľnohospodárskych plochách. Túto skutočnosť treba zohľadniť pri riešení pozemkových úprav, ktoré sa na záujmovom území vykonávajú, ale aj napríklad pri skúmaní možnosti využitia ekologických obnoviteľných zdrojov energie t.j. možnosti realizácie výroby elektrickej energie pomocou veterných turbín.

Priemerné rýchlosti vetra sú na záujmovom území v jarnom a letnom období o niečo menšie ako v zimnom t.j. 2,8 m/s a 3,1 m/s. Smer prúdenia prevládajúcich vetrov je zo severozápadného smeru, smerom od Malých Karpát.

Dolu na **obrázku č.4** je graficky znázornený prevládajúci smer vetrov na záujmovom území z jednotlivých svetových strán.

Obrázok č.4: Percentuálne vyjadrenie prevládajúcich vetrov z jednotlivých svetových strán na záujmovom území

Prevládajúci smer vetra vyjadrený v percentách	
S	17,7
SV	6,0
V	8,5
JV	16,3
J	6,1
JZ	4,4
Z	8,5
SZ	24,5

3.5 Živočíšstvo a rastlinstvo územia

Záujmové územie obce patrí z fytogeografického hľadiska do oblasti panónskej flóry (Pannonicum), obvodu eupanónskej xerothermnej flóry (Eupannonicum), okresu Podunajská nížina.

Okamžitým zastavením pôsobenia ľudskej činnosti by za daných klimatických a hydrogeologických podmienkach na určitom mieste, ktoré nazývame biotopom, vyvinula vegetácia, ktorú nazývame *potenciálnou prirodzenou vegetáciou*. Nato, aby sme mohli rekonštruovať na danom území prirodzený vývoj vegetácie, je potrebné poznať práve potenciálnu prirodzenú vegetáciu. Cieľom je, aby sa ju čo najviac podarilo obnoviť záujmové územie resp. dať ho do pôvodného, prirodzeného stavu, aby bola celková ekologická stabilita územia v rovnováhe.

Dôležitú a nezastupiteľnú úlohu v potravinovom reťazci vo všetkých typoch spoločenstiev biosféry tvoria živočíchy. Ako účastníci potravinového reťazca prispievajú k ekologickej rovnováhe územia, prirodzeného obehu energie a látok. Najlepšie podmienky na prirodzený rozvoj územia sú v tom prípade, ak je druhová rozmanitosť (biodiverzita) čo najväčšia. Zloženie fauny je výsledkom dlhodobého procesu a vývinu. Z hľadiska regionalizácie v rámci územia Slovenska patrí riešené územie do Panónskej oblasti, juhoslovenský obvod, lužný dunajský okrsok.

Potenciálnu prirodzenú vegetáciu na väčšine riešeného územia tvoria jaseňovo-brestovo-dubové lesy v povodiach veľkých riek (tvrdé lužné lesy) a na niektorých menších častiach aj koreňujúce spoločenstvá stojatých vôd.

Vplyvom antropogénnych činiteľov sa pôvodná prirodzená vegetačná pokrývka zmenila, zachovali sa z nej iba veľmi malé časti vo forme plošnej lesnej zelene, ale iba na malých územiach. Tieto je potrebné chrániť, aby sme mali predstavu o pôvodnej prirodzenej vegetácie, a v konečnom dôsledku pôsobia, ako ekostabilizačné krajínotvorné prvky.

3.6 Nerastné suroviny

Zákon č.44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení neskorších predpisov definuje nerasty, ako tuhé, kvapalné a plynné časti zemskej kôry, pričom ložiskom nerastov je ich prírodné nahromadenie.

Riešené územie ako aj veľká časť celého okresu Dunajská Streda má výrazné zásoby štrkopieskov na báze riečnych náplavov Dunaja a Malého Dunaja nadregionálneho významu.

Územie celého Žitného ostrova, ktorého súčasťou je aj záujmové územie, má významné zásoby kvalitnej podzemnej pitnej vody.

3.7 Hydrogeologické pomery

Územie obce Dolný Štál, ako aj veľká časť okresu Dunajská Streda patrí do povodia vedľajšieho toku rieky Dunaj t.j. Malého Dunaja. Malý Dunaj je regulovaný množstvom zátvorných a vtokových kanálov. Pomocou týchto sietí kanálov je regulovaný prietok vody vo vegetačnom a mimo vegetačnom období. Vo vegetačnom období sa vody Malého Dunaja hoden využívajú na závlahy. Na záujmovom území sa nachádza sieť kanálov (na západnej časti, v katastrálnom území Horný a Dolný Štál sa nachádza kanál Gabčíkovo-Topoľníky a na južnej časti katastrálneho územia Tône sa nachádza Chotárny kanál) spolu s objektmi na nich, ktoré umožňujú ich reguláciu. Prietoky množstva vody za časovú jednotku vodných tokov nachádzajúcich sa v blízkosti záujmového územia merané na jednotlivých staniciach sú vyobrazené v **tabuľke č.5**.

Obec Dolný Štál, ako aj celý okres Dunajská Streda patrí do chránenej vodohospodárskej oblasti; oblasti prirodzenej akumulácie vody. Celé toto územie je definované, ako vodohospodárska oblasť medzi Dunajom, kanálom Palkovičovo-Aszód, Malým Dunajom, Suchým potokom a Čiernou vodou. Vodný režim tejto oblasti je ovplyvňovaný bohatým ramenným systémom Dunaja a Malého Dunaja. Predmetné územie je najväčšou zásobárňou kvalitnej podzemnej vody v Slovenskom, ale aj v stredoeurópskom meradle! Zdroje pitnej vody majú nadregionálny význam - z týchto zdrojov je zásobované aj územie mimo Žitného ostrova.

Tabuľka č.5: Prietoky jednotlivých vodných tokov v blízkosti záujmového územia

DB číslo	Stanica	Povodie/Tok	Min. prietok v m3/s	Max. prietok v m3/s	Priem. prietok v m3/s
5280	Trstice	Malý Dunaj	27,62	35,97	31,32
9924	Topoľníky	Kanál Gabčíkovo-Topoľníky	0,147	5,298	1,697
9934	Trhová Hradská	Klátovské rameno	1,952	4,060	2,531
9944	Jánošíkovo	Chotárny kanál	0,637	4,990	1,827

Prameň: Slovenský hydrometeorologický ústav, Hydrologická ročenka 2005, Povrchové vody

3.8 Geotermálne vody

Územie celého okresu Dunajská Streda je pomerne bohaté na geotermálne vody, minerálne vody sa na danom území nenachádzajú. Geotermálne vody sú zhromaždené v hĺbke maximálne 2500 metrov v pontských pieskoch. Tieto vody sa potom využívajú ako pomerne lacný zdroj energie na vykurovanie skleníkov, budov a hlavne na rekreačné účely. Neďaleko obce Dolný Štál vo Veľkom Mederi sa nachádza aj najnavštevovanejšie termálne kúpalisko na Slovensku. Termálne kúpalisko je aj v susednej obci Topoľníky, ako aj v sídle okresného mesta Dunajská Streda.

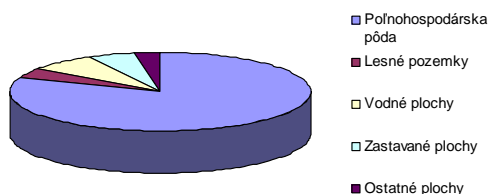
Blízko zastavaného územia obce sa nachádza takzvaný geotermický pozorovací vrt GBP-1, juhovýchodne od spojnice Dolný Štál - Boheľov pri štrkovisku „Karáb“ vedľa účelovej cesty vedúcej od hydinárne. Vrt je zachytený do kovovej rúry. V súčasnosti je nevyužitý a uzavretý pomocou kovovej platne. Údaje o teplote vody, tepelného výkonu a výdatnosti tohto geotermálneho zdroja nie sú známe.

Na území obce sa nachádza pomerne nová a moderná čistiareň odpadových vôd (ČOV), ktorá slúži obciam Dolný Štál, Padáň a Boheľov.

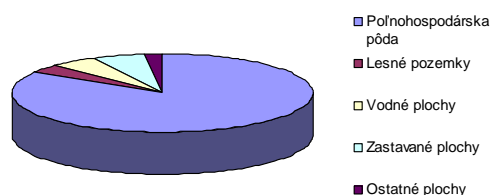
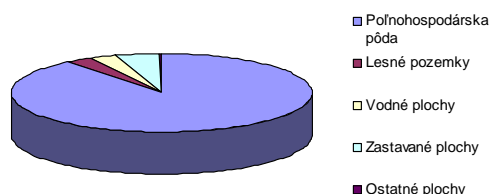
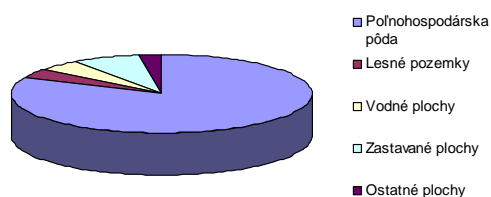
3.9 Súčasná krajinná štruktúra

Súbor prvkov, ktoré človek čiastočne alebo úplne zmenil prípadne vytvoril ako umelé prvky krajiny nazývame súčasnou krajinou štruktúrou. Súčasný typ krajiny štruktúry záujmového územia má poľnohospodársky charakter so sústredenými vidieckymi sídlami. Nazývame ju nížinná rovinná oráčinová krajina. Ide o krajinu, kde podiel ornej pôdy vzhľadom ku všetkej poľnohospodárskej pôdy predstavuje vyše 60 percent, na ktorej sú potom pestované predovšetkým obilniny, krmoviny na ornej pôde a technické plodiny.

Katastrálne územie Dolný Štál	
Výmera obce v m ²	1281 1339
Poľnohospodárska pôda	1036 6816
Lesné pozemky	48 7911
Vodné plochy	94 7884
Zastavané plochy	65 7791
Ostatné plochy	35 0937

Katastrálne územie Horný Štál	
Výmera obce v m2	854 6552
Poľnohospodárska pôda	701 4308
Lesné pozemky	32 1858
Vodné plochy	37 4573
Zastavané plochy	62 6540
Ostatné plochy	20 9273
Katastrálne územie Tône	
Výmera obce v m2	863 9099
Poľnohospodárska pôda	770 9983
Lesné pozemky	25 9316
Vodné plochy	23 1446
Zastavané plochy	42 4977
Ostatné plochy	1 3377
Obec Dolný Štál	
Výmera obce v m2	2999 6990
Poľnohospodárska pôda	2509 1107
Lesné pozemky	106 9085
Vodné plochy	155 3903
Zastavané plochy	170 9308
Ostatné plochy	57 3587

Prameň: Úhrnné hodnoty druhov pozemkov (ÚHDP) získané z Informačného systému katastra nehnuteľnosti (ISKN), 09/2007

Územný plán veľkého územného celku Trnavský kraj, ktorý je záväzným podkladom aj v oblasti štruktúry krajiny určuje pre záujmové územie obce nasledovné postupy a kritériá:

- pri ďalšom urbanistickom rozvoji územia rešpektovanie poľnohospodárskeho pôdneho fondu ako jedného z limitujúcich faktorov tohto rozvoja (kapitola 5.1),
- rozširovanie výmery lesného pôdneho fondu o pozemky porastené drevinami evidované v katastri nehnuteľnosti v druhu pozemku poľnohospodárska pôda (kapitola 6.2),
- vytváranie územno-technických predpokladov na zachovanie stability lesných porastov lužných stanovišť, zabránenie neodborných zásahom do hydrologických pomerov, a pred každým plánovaným zásahom posúdenie jeho vplyvu na hydrologické pomery vzhľadom na protipovodňové opatrenia (kapitola 6.6)

- pri úprave pozemkov (pozemkovými úpravami) riešiť ochranu poľnohospodárskej pôdy sústavou vetrolamov pred veternou eróziou v nadväznosti na územný systém ekologickej stability územia (kapitola 6.7).

3.10 Ochrana prírody

Pod pojmom ochrana prírody a krajiny podľa zákona č.543/2002 Z.z. o ochrane prírody v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane prírody“) rozumieme obmedzovanie zásahov, ktoré môžu ohroziť, poškodiť alebo zničiť podmienky a formy života, prírodné dedičstvo, vzhľad krajiny a znížiť jej ekologickú stabilitu, ako i odstraňovanie takýchto zásahov do nej. Cieľom tejto ochrany je chrániť prírodu pre optimálne využitie krajiny.

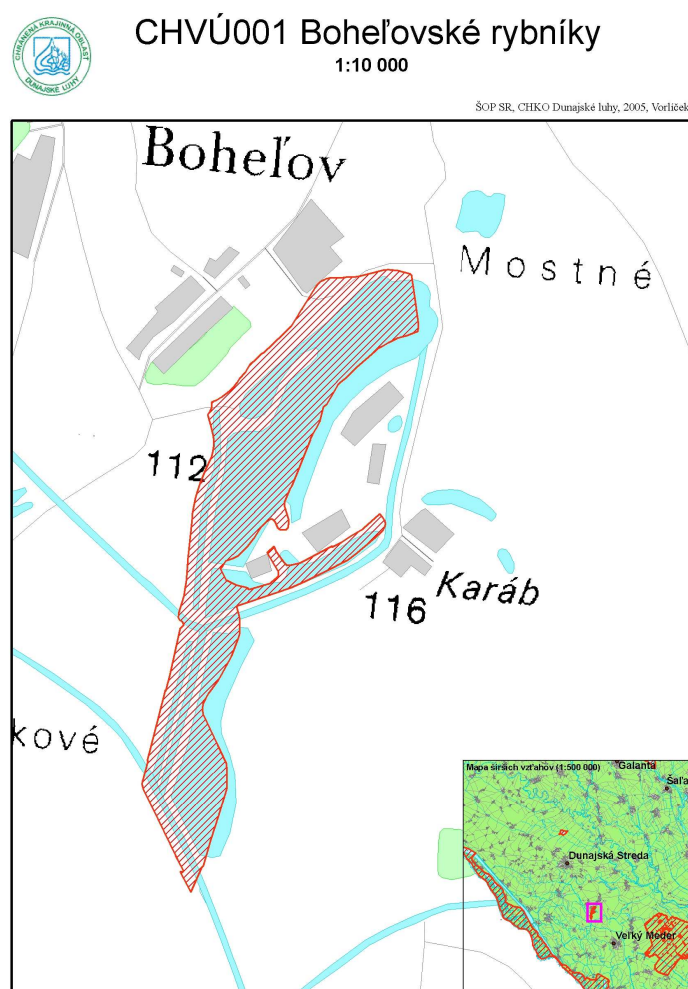
Príroda a jej jednotlivé časti v rámci krajiny predstavujú pre život dôležitú až existenčnú zložku životného prostredia. Ochrana prírody a krajiny je dôležitá aj pre potrebu zachovať ju v čo najpôvodnejšom stave pre nasledovné generácie.

Na záujmovom území je v súčasnosti v štádiu návrhu chránené vtáčie územie (CHVÚ) - Podunajské chránené vtáčie územie Bohel'ovské rybníky v rámci Chránenej krajinskej oblasti (CHKO) Dunajské luhy, časť ktorého sa nachádza na západnej časti záujmového územia (západná časť katastrálneho územia Dolný Štál v susedstve katastrálneho územia Bohel'ov, lokalita „Karáb“). Na **obrázku č.5** je schematicky znázornený navrhovaný areál CHVÚ. Toto územie je zaradené medzi chránené vtáčie územia vyhlasované s cieľom ochrany ostatných vzácnych a ohrozených rastlinných a živočíšnych druhov a ich biotopov v rámci členských krajín Európskej únie NATURA 2000. Predmetné územie nachádzajúce sa v katastrálnych územiach Bohel'ov a Dolný Štál má rozlohu 81,45 ha (vodná plocha jazera „Karáb“ a jeho pobrežie).

Cieľom ochrany v CHVÚ podľa zákona o ochrane prírody je zachovanie a obnova ekosystémov významných pre druhy vtákov, pre ktoré je oblasť vyhlásená v ich prirodzenom areáli rozšírenia, ako aj zaistenie podmienok pre zachovanie populácie týchto druhov v priaznivom stave z hľadiska ich ochrany. Stav druhu z hľadiska ochrany je považovaný za priaznivý, keď údaje o populačnej dynamike druhu naznačujú, že sa dlhodobo udržuje ako životaschopný prvok svojho biotopu, prirodzený areál druhu sa nezmenšuje a existuje dostatok biotopov na dlhodobé zachovanie jeho populácie (§5 ods.1 zákona o ochrane prírody). Rozhodujúce pre zachovanie populácie druhov vtákov je preto zachovanie, prípadne zlepšenie ekologického stavu biotopov, na ktoré sú tieto druhy viazané.

CHVÚ Bohel'ovské rybníky sa podľa návrhu vyhlasuje na ochranu - zachovanie biotopov týchto vtákov európskeho významu a biotopov sťahovavých druhov vtákov, ako aj na zabezpečenie ich prežitia a rozmnožovania: hrdzavky potápavej (*Netta rufina*) - pre ktorú je CHVÚ Bohel'ovské rybníky jedno z troch najvýznamnejších území na Slovensku na hniezdenie a bučiacika močiarného (*Ixobrychus minutus*), ktorého v území pravidelne hniezdi viac ako 1% národnej populácie. Zároveň sa návrhom vyhlášky ustanovuje vymedzenie hraníc CHVÚ Bohel'ovské rybníky a zoznam činností, ktoré môžu mať negatívny vplyv na predmet ochrany – biotopy vyššie uvedených druhov vtákov, na ochranu ktorých sa chránené vtáacie územie vyhlasuje (§26 ods.5 zákona o ochrane prírody).

Obrázok č.5: Schematické znázornenie CHVÚ Bohel'ovské rybníky

Prameň: Správa CHKO Dunajské luhy, Dunajská Streda

Zakázané činnosti, ktorých môžu mať negatívny vplyv na biotopy druhov vtákov európskeho významu a biotopy sťahovavých druhov vtákov:

- *vykonávanie zásahov do pobrežnej vegetácie, najmä jej kosenie na ploche viac ako 50% plošnej výmery existujúcich porastov pobrežnej vegetácie, presekávanie, vypaľovanie, chemické ošetrovanie a zahŕňanie od 1. apríla do 31. júla okrem údržby hrádzí a výpustných a nápuštných objektov rybníkov, ak tak určí obvodný úrad životného prostredia,*

Rieši sa ochrana kritériového druhu - hrdzavky potápavej a bučičika močiarného, ktorého na Bohel'ovských rybníkoch hniezdi viac ako 1% národnej populácie (ďalej len "významný druh – bučičik močiarny"). V čase od 01.04. do 31.07. prebieha hniezdenie uvedených druhov. V danom období nie je žiaduce, aby sa zasahovalo do litorálnych (pobrežných) porastov vegetácie a do spoločenstiev plávajúcej a ponorenej vegetácie. V danom čase dochádza ku kladeniu znášok, liahnutiu mláďat a ich vyvážaniu. Plošne sa obmedzuje odstraňovanie starých porastov litorálnej (pobrežnej) vegetácie, ktoré sú najdôležitejším hniezdnym biotopom kritériového druhu - hrdzavky potápavej a významného druhu – bučičika močiarného. Pre úspešné hniezdenie týchto druhov je potrebné zachovať na dostatočnej ploche staré (nekosené) porasty litorálnej vegetácie, najmä pálky (*Typha* sp.), trste (*Phragmites* sp.) a ostríc (*Carex* sp.), resp. iných mokrad'ových druhov vegetácie. Priaznivý stav pre hniezdenie a existenciu kritériových druhov v rámci danej lokality je možné dosiahnuť zachovaním starých (nepokosených) porastov litorálnej vegetácie na ploche aspoň 50% ich celkovej výmery. Obmedzenie sa netýka telies koruny hrádží, výpustných a nápuštných objektov a bežných údržbárskych prác realizovaných periodicky v celoročnom cykle. Z praxe je zrejmé, že určenie bližšieho miesta a podmienok vykonávania uvedenej činnosti bude obvodný úrad životného prostredia (§4 ods.2 a §68 písm.g) zákona o ochrane prírody) robiť operatívne na základe zistených hniezdisk.

- *manipulácia s výškou vodnej hladiny, ak tak určí obvodný úrad životného prostredia,*

Rieši sa ochrana kritériového druhu - hrdzavky potápavej a významného druhu – bučičika močiarného. Uvedené druhy si budujú hniezda v zárastoch litorálnej vegetácie, nízko nad vodnou hladinou, nie je žiaduce, aby sa v hniezdnom období prudko zvyšovala výška vodnej hladiny. Pri prudkej manipulácii s výškou vodnej hladiny môže dôjsť k vyplaveniu hniezdných znášok hniezdiacich kritériových druhov vtákov. Opätovne pôjde o operatívne obmedzenie, ktoré môže obvodný úrad životného prostredia (§4 ods.2 a §68 písm.g) zákona o ochrane prírody) uskutočniť na základe zistených hniezdisk.

- *výrub a vykonávanie akýchkoľvek zásahov do drevín rastúcich mimo lesa od 1. marca do 31. júla s výnimkou odstraňovania následkov havárií alebo porúch na elektrickom vedení,*

Obmedzuje sa výrub a vykonávanie akýchkoľvek zásahov do drevín rastúcich mimo lesa (§2 ods.2 písm.m) zákona o ochrane prírody) v CHVÚ od 1. marca do 31. júla. Všetky dreviny rastúce mimo lesa v chránenom vtáčom území sa nachádzajú v tesnej blízkosti litorálnej zóny rybníkov, ktorá je kľúčovým hniezdnym biotopom kritériových druhov. Výrubom a vykonávaním akýchkoľvek zásahov do drevín rastúcich v blízkosti litorálnej zóny rybníkov, navyše v čase hniezdenia (t.j. od 01.04. do 31.07.) by mohlo dôjsť k vyrušovaniu kritériových druhov vtákov - hrdzavky potápavej a významného druhu – bučičika močiarného. Tieto druhy si budujú hniezda v zárastoch litorálnej vegetácie. Bučičik močiarny využíva na zakladanie hniezd i koruny zaplavených stromov a krov, predovšetkým vrúb. Stromy a kry sú často jeho odpočívadlami počas večerného a ranného lovu, resp. i počas dňa. V čase mimo uvedeného termínu je možné robiť udržiavacie zásahy do porastov rozptýlenej zelene, napr. opíľovať hlavové vrby.

- *aplikovanie herbicídov na porastoch pobrežnej vegetácie,*

Rieši sa ochrana porastov pobrežnej a vodnej vegetácie ako najdôležitejších hniezdných biotopov (porasty trste a pálky) kritériových druhov pre CHVÚ - hrdzavky potápavej a významného druhu - bučičika močiarného pred ich poškodzovaním a ničením aplikáciou herbicídnych látok. Aplikáciou pesticídov dochádza tiež k eliminácii potravnej zložky kritériových druhov, ktorých potravu tvorí predovšetkým zooplanktón (troficky viazaný na fytoplanktón). Aplikáciou herbicídov vo vodných ekosystémoch dochádza k narušeniu ekologických väzieb medzi jednotlivými zložkami potravného reťazca. Pálka a trst' sú rastlinné druhy, ktorých porasty sa rozširujú predovšetkým vegetatívne - koreňovými poplazi. Aplikáciou herbicídov účinných cez koreňový systém sú ohrozované aj časti porastov nachádzajúce sa ďalej od miesta použitia prípravku. Dosah aplikácie takýchto prípravkov nie je možné vopred stanoviť, pretože závisí od koncentrácie, fyziologických procesov v rastline a miery vegetatívneho zarastania jedincov.

- *poľovanie na pernatú zver, ak tak určí obvodný úrad životného prostredia,*

Rieši sa v CHVÚ ochrana kritériových druhov avifauny - hrdzavky potápavej a významného druhu - bučičika močiarného v čase ich hniezdenia a zimovania, ak tak určí obvodný úrad životného prostredia (§4 ods.2 a §68 písm.g) zákona o ochrane prírody).

Strel'ba z akýchkoľvek zbraní je rušivou a konfliktnou aktivitou. V prípade kritériových druhov avifauny hniezdiacich a zimujúcich v území je potrebné zabrániť akémukoľvek vyrušovaniu v dobe ich rozmnožovania, výchovy mláďat, zimovania alebo migrácie, taktiež riziku náhodných zastrelov kritériových druhov avifauny.

V **tabuľke č.6** sú uvedené latinské názvy jednotlivých druhov vtákov a priemerný počet ich hniezdiacich párov na CHVÚ Bohel'ovské rybníky.

Tabuľka č.6: Zastúpenie druhov vtáctva na CHVÚ Bohel'ovské rybníky

Druh	Priemerný počet hniezdiacich párov
Netta rufina	5
Ixobrychus minutus	5
Alauda arvensis	1
Alcedo atthis	1.5
Botaurus stellaris	1
Circus aeruginosus	3.5
Dendrocopos syriacus	0.5
Lanius collurio	2
Saxicola torquata	1.5
Streptopelia turtur	1.5
Sylvia nisoria	1.5

Prameň: Správa CHKO Dunajské luhy, Dunajská Streda

Národná prírodná rezervácia s medzinárodným významom sa nachádza v susedných katastrálnych územiach Horné a Dolné Topoľníky, obec Topoľníky. Ide o časť Klátovského ramena, na ktorú sa vzťahuje najprísnejšia ochrana prírody a krajiny. Klátovské rameno je geomorfologicky, biologicky a krajinársky mimoriadne cenný priestor so zachovalými spoločenstvami vodnej vegetácie a komplexmi lužných lesov. Predstavuje ukážku prirodzeného meandrujúceho nížinného toku s ojedinelými spoločenstvami fauny a flóry.

4. Sociogeografická poloha obce a jej sídelná štruktúra

Územie obce s vyše 1900 obyvateľmi a s rozlohou 2999,70 ha sa rozprestiera na juhozápadnom Slovensku, v Trnavskom kraji, v okrese Dunajská Streda. Od okresného mesta je vzdialené asi 10 kilometrov juhovýchodným smerom na mesto Veľký Meder a leží na hlavnej dopravnej spojnici smerujúcej od hlavného mesta Bratislava až po najbližšie okresné mesto Komárno. Obec je tvorená tromi katastrálnymi územiami: Dolný Štál (maď. Alistál), Horný Štál (maď. Felistál), a Tône (maď. Tönye), ktoré historicky vždy úzko súviseli a v súčasnosti tvoria administratívno-správnú jednotku t.j. obec Dolný Štál. Obec susedí s obcami: Trhová Hradská, Topoľníky, Okoč, Veľký Meder, Bohel'ov, Padáň, Mad a Dolný Bar.

Obec má v mikropriestore pre celé územie Žitného ostrova typický bodový charakter osídlenia v poľnohospodárskej krajine, pričom okresné mesto Dunajská Streda tvorí centrálny rozvojový pól sídelnej štruktúry priestoru obce.

Rozvojové osi tvoria súčasť vyváženej hierarchizovanej sídelnej štruktúry a podporujú sídelné väzby medzi jednotlivými obcami v priestore, ako aj rovnovážny sídelný rozvoj vrátane rozvoju vidieka. Vytvárajú tak podmienky pre dostupnosť k infraštruktúram, zachovanie a rozvoj kultúrneho a prírodného dedičstva a zabezpečujú požiadavky, ktoré sú na sídelnú štruktúru kladené z ekonomického, sociálneho a environmentálneho hľadiska. Efektívne plnia požiadavky trvalej udržateľnosti a vytvárania zdravého a z environmentálneho hľadiska vhodného obytného a pracovného prostredia.

Obec Dolný Štál leží na hlavnej dopravnej tepne Bratislava – Dunajská Streda – Komárno, ktorá tvorí rozvojovú os druhého stupňa, a nakoľko aj mesto Bratislava aj mesto Komárno ležia na hranici, tvorí aj medzinárodnú rozvojovú os napojenú na štáty Maďarsko a Rakúsko.

Obec Dolný Štál lokálne patrí do spádového územia mesta Veľký Meder.

V najbližších rokoch sa v perspektívnych rozvojových plánoch a dokumentoch ráta s dobudovaním a rozvojom juhoslovenskej komunikačno-sídelnej rozvojovej osi Bratislava - Dunajská Streda - Nové Zámky - Veľký Krtíš - Lučenec, ktorá bude v konečnom dôsledku slúžiť aj ako spojnica medzi hlavným mestom Bratislavou a východnou metropolou Košicami.

Podľa Koncepce územného rozvoja Slovenska (KÚRS) schválenej vládou SR v roku 2001 je obec Dolný Štál súčasťou bratislavsko-trnavského regiónu s dominantnou pôsobnosťou metropolitného ťažiska osídlenia. Obec má výhodnú strategickú polohu, nakoľko od hlavného mesta Bratislavy s okolo 450 000 obyvateľmi je vzdialené iba 56 km a od okresného mesta Dunajskej Stredy s cca 25 000 obyvateľmi 10 km, pričom Dunajská

Streda tvorí rozvojový pól a má nadregionálny až celoštátny význam. Obec má dobrú východiskovú polohu aj vzhľadom na strategickú blízkosť hraničného priechodu do Maďarskej republiky v Medved'ove (cca 25 km), ktorý po vstupe oboch štátov do Európskej únie umožňuje vytváranie nových priestorových väzieb. Preto silný vplyv na obec Dolný Štál aj na ostatné obce v mikroregióne má blízkosť a dopravná dostupnosť druhého najväčšieho maďarského mesta - Győr vzdialeného cca 35 km, a hlavne neexistencia jazykovej bariéry, a preto tam pomerne veľa ľudí z mikroregiónu dochádza za prácou. Vzhľadom na dobré prírodné a klimatické podmienky bude vytváranie nových priestorových vzťahov v trojuholníku miest Bratislava – Dunajská Streda – Győr kľúčové pre ďalší rozvoj mikroregiónu, ktorého je obec Dolný Štál tiež súčasťou, a predurčujú ďalší rozvoj tejto obce.

Obec Dolný Štál je tiež členom Podunajsko-dolnovážskeho regionálneho združenia, ktoré spolu s maďarským regiónom, župou Győr-Moson-Sopron vytvorili takzvaný Euroregión Podunajského Trojspolku. Cieľom tohto spolku je pohraničná spolupráca týchto regiónov a ich obyvateľov a vytváranie nových možností v oblasti regionálneho rozvoja – rozvoj hospodárstva, turistiky, cestovného ruchu, spolupráca v oblasti ochrany životného prostredia, ochrany spodných vôd, odvrátenia živelných pohrôm, verejnej bezpečnosti, spolupráca v oblasti vzdelávania, sociálnej starostlivosti a organizovaní kultúrnych podujatí, skvalitnenie výmeny informácií v regióne, vypracovanie spoločných projektov, rozvoj inovačných základní, a celkové zvýšenie príťažlivosti regiónu.

Okolie obce má ešte stále výrazne rurálny charakter. Táto skutočnosť súvisí s pomerne neskorou industrializáciou regiónu respektíve Slovenska, ktorá nabrala na význame až niekedy v polovici 20. storočia, ako aj so slabo postupujúcou urbanizáciou krajiny.

Hustota obyvateľov v obci sa pohybuje niekde v rozmedzí 51-75 obyvateľov na km², pričom priemer za okres je 103,1 obyvateľov na km². Redšie zaľudnenie ako okresný priemer súvisí najmä s tým, že obec má pomerne veľkú rozlohu vzhľadom na ostatné obce okresu. Na porovnanie, celoslovenský priemer hustoty zaľudnenia podľa Štatistického úradu slovenskej republiky k 31.12.2006 je 109,9 obyvateľov na km².

Pri ďalšom vývoji sídelnej štruktúry záujmového územia je potrebné vnímať nové súvislosti, ktoré súvisia s postindustriálnou etapou vývoja spoločnosti, a už nie iba so zmenenými politickými a hospodárskymi podmienkami Slovenska, ktoré nastali po 90-tych rokoch minulého storočia. Cieľom je v podstate postupná zmena zo spoločnosti industriálnej na spoločnosť informačnú., pre ktorú je charakteristická zmena rozvoja transformáciou z produkcie hmotných statkov na produkciu duchovných hodnôt. S tým potom bude súvisieť

d'alší rozvoj primárneho a sekundárneho sektora, ktorého d'alší rozvoj tkvie v postupnej ekologizácii výroby a v neposlednom rade v spôsobe a využívaní ich produktov.

Ďalší rozvoj regiónu pri rozvoji sídiel a pri lokalizovaní výrobných a technických diel v krajine, stavieb, areálov, dopravnej siete, technickej infraštruktúry, ako aj hospodárskej činnosti si žiada zohľadnenie charakteristických znakov vývoja krajiny a charakteru vidieckeho osídlenia.

Žiada sa zohľadniť nasledovné skutočnosti:

- pri novej výstavbe akceptovanie a nadväznosť na historicky utvorenú štruktúru osídlenia, aby sa dosiahlo ich vzájomnej priestorovej a funkčnej nadväznosti so zachovaním identity, špecifickosti pôvodného historicky daného osídlenia,
- rešpektovanie kultúrnych a historických urbanistických celkov, ako aj architektonicky významné objekty a areály trochu v širšom zábere, ako ju vyžaduje ochrana pamiatok t.j. vyzdvihnutím aj d'alších hodnôt daného prostredia so zabezpečením d'alšej ochrany,
- rešpektovanie potenciálu kultúrnych, spoločenských, hospodárskych, technických, a historických hodnôt, ktoré v hmotnej alebo nehmotnej polohe charakterizujú dané prostredie a vytvárať tak pre ne vhodné prostredie.

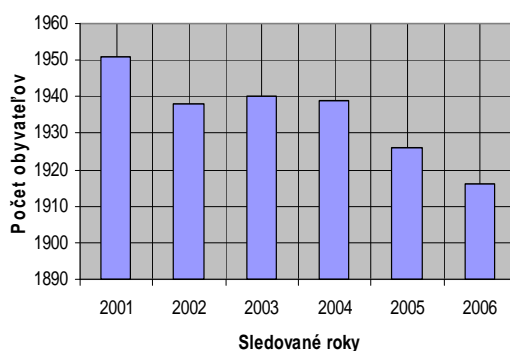
Pre obec Dolný Štál a niektoré obce v jej tesnej blízkosti plní funkciu obvodného sídla okresné mesto Dunajská Streda, ale spádovou oblasťou pre obec je aj d'alšie mesto okresu – mesto Veľký Meder t.j. obec má funkčné väzby aj na toto mesto okresu, ktoré je približne takisto vzdialené ako Dunajská Streda.

5. Ľudské zdroje, trh práce

Štruktúra a priestorové rozloženie obyvateľského sektoru daného územia sa vytvára a ďalej rozvíja na základe spoločného komplexného vplyvu geografických, ekonomických, sociálnych a politických činiteľov. Možno konštatovať, že uskutočnené transformačné procesy na hospodárskej a politickej scéne v 90-tych rokoch minulého storočia môžu vyvolať zmeny v demografickom vývoji. Nasledujúca **tabuľka č.7** nám dáva prehľad vo vývoj počtu obyvateľstva v rozpätí rokov 2001-2005 v obci.

Tabuľka č.7: Počet obyvateľov v obci v rokoch 2001-2005

Rok	Počet obyvateľov
2001	1951
2002	1938
2003	1940
2004	1939
2005	1926
2006	1916

Prameň: Obecný úrad Dolný Štál

Údaje uvedené v tabuľke a znázornené v hornom grafe sú dôkazom nepatrnej, ale predsa klesajúcej tendencie počtu obyvateľov trvale bývajúcich v obci. Jednoznačný pokles novorodencov a zvýšenie počtu úmrtí nie je svojráznym rysom obce, ale tento jav je prítomný v celoštátnom meradle. Úsilie umožniť budúci nárast prirodzeného prírastku sa očakáva od oživenia hospodárstva v mikroprostredí obce. Konečným efektom sa predpokladá aj zastavenie emigrácie mladých, práceschopných ľudí za prácou do okolitých väčších miest.

V obci sa podľa oficiálnych štatistických údajov nikto nehlási k rómskej národnosti. Ide trochu o skresľujúcu informáciu, ktorú môže spôsobovať fakt, že sa príslušníci rómskej národnosti s veľkou pravdepodobnosťou prihlásili medzi obyvateľov maďarskej národnosti.

K ustáleniu počtu obyvateľov na určitej úrovni – ideálnym počtom obyvateľov by bolo okolo 2000 (v **tabuľke č.8** sa nachádza predpokladaný odhad počtu obyvateľov obce pre nasledujúce roky) – vedie cesta cez realizácie takých čiastkových cieľov, akými sú napríklad:

- vytváranie priaznivých podmienok pre rozvoj podnikateľských aktivít,
- vytváranie vhodného ekonomického a politického priestoru pre stabilizáciu a možný nárast obyvateľstva,
- zmena nepriaznivého vývoja vekovej štruktúry obyvateľstva.

Tabuľka č.8: Predpokladaný počet obyvateľov v obci do roku 2010

Rok	Počet obyvateľov
2007	1930
2008	1970
2009	1990
2010	2020
2011	2030

Prameň: Obecný úrad Dolný Štál

Fakt postupného starnutia obyvateľstva v dotknutom prostredí možno dokázať aj na základe matematického modelu, prevedením konkrétnych údajov do vzorca takzvaného **indexu vitality - I_v** s percentuálnym vyjadrením výsledku:

$$I_v = \frac{\text{počet obyvateľov v predproduktívnom veku}}{\text{počet obyvateľov v poproduktívnom veku}} \cdot 100 [\%]$$

Ak je výsledok menší ako 100%, hovoríme o starnutí obyvateľstva. Veková štruktúra obyvateľov obce za jednotlivé sledované roky sa nachádza v **tabuľke č.9**.

Dosadením údajov sa nám ukáže, že v prípade obce Dolný Štál zatiaľ nemôžeme hovoriť o starnutí obyvateľstva, aj keď má index vitality v posledných sledovaných rokoch znižujúcu sa tendenciu – v roku 2001 predstavoval index vitality 104,24%, v roku 2005 klesol na 103,28%. Vzhľadom na hodnoty na začiatkom 90-tych rokoch minulého storočia však index vitality výrazne klesol.

Z hľadiska pomerového ukazovateľa týkajúceho sa priemerného veku obyvateľstva, obec vykazuje dobrú hodnotu. Stanovený priemerný vek obyvateľstva Dolného Štálu je 35,7 rokov, a obsadzuje tým poprednejšie miesto ako celoštátny priemer s ukazovateľom 36,1 rokov. Oblasť sa vyznačuje pomerne silnou váhou obyvateľov v produktívnom veku.

Tabuľka č.9: Vekové rozloženie obyvateľov Dolného Štálu

VEK	POHLAVIE		CELKOVO	PERCENTUÁLNE VYJADRENIE
	MUŽI	ŽENY		
0-2	29	22	51	2,6
3-4	21	14	35	1,8
5	9	7	16	0,8
6-9	34	30	64	3,3
10-14	73	39	112	5,8
15	19	12	31	1,6
16-17	25	32	57	2,9
18-19	26	19	45	2,3
20-24	70	60	130	6,7
25-29	89	67	156	8,1
30-34	87	85	172	8,9
35-39	71	66	137	7,1
40-44	86	82	168	8,7
45-49	58	52	110	5,7
50-54	83	93	176	9,1
55-59	57	67	124	6,5
60-64	50	52	102	5,3
65-69	41	53	94	4,9
70-74	20	33	53	2,8
75-79	18	27	45	2,3
80-84	10	19	29	1,5
nad 85	4	17	21	1,1
Nezistený vek	-	-	-	-
Σ	980	9487	1928	100%

Prameň: Obecný úrad Dolný Štál

Nasledujúca tabuľka č.10 dáva prehľad o rozložení jednotlivých vekových kategórií občanov Dolného Štálu.

Tabuľka č.10: Veková štruktúra obyvateľstva obce v rokoch 2001 až 2006

Rok	Predproduktívny vek	Produktívny vek	Poproduktívny vek	Spolu
2001	418	1132	401	1951
2002	401	1148	389	1938
2003	396	1165	379	1940
2004	392	1156	391	1939
2005	409	1121	396	1926
2006	373	1230	313	1916

Prameň: Obecný úrad Dolný Štál

V **tabuľke č.11** je rozdelená veková štruktúra ekonomicky aktívneho obyvateľstva obce za sledované roky. Z tabuľky vyplýva, že najpočetnejšiu skupinu z ekonomicky aktívneho obyvateľstva tvoria obyvatelia od 30 do 39 rokov života, a naopak – najmenšiu skupinu tvoria obyvatelia od 60 do 64 rokov.

Tabuľka č.11: Veková štruktúra ekonomicky aktívneho obyvateľstva obce k 31.12.2006

Vek	Pohlavie		Spolu	Percentuálne vyjadrenie
	muži	ženy		
15-19	91	75	166	11,23
20-29	153	132	285	19,28
30-39	180	148	328	22,19
40-49	156	136	292	19,76
50-54	90	84	174	11,77
55-59	63	65	128	8,66
60-64	47	58	105	7,10
Spolu	780	698	1478	100,00

Prameň: Obecný úrad Dolný Štál

Národnostné zloženie obce Dolný Štál, podľa údajov poskytnutých obecným úradom sa nachádza v **tabuľke č.12**. V obci žijú iba obyvatelia dvoch národností – slovenskej a maďarskej. Výrazná prevaha obyvateľov maďarskej národnosti je typická pre celý región v okolí Dunajskej Stredy a je historicky dané ešte z čias Rakúsko-Uhorska. Väčší podiel obyvateľstva sa hlási k maďarskej národnosti, najväčšej (najpočetnejšej) menšine na celom území Slovenska. Ostatní obyvatelia sa hlásia k slovenskej národnosti, nikto sa nehlási k rómskej národnosti.

Tabuľka č.12: Národnostné zloženie obyvateľstva obce

Národnosť	Spolu	Percentuálne vyjadrenie
Slovenská	47	2,46
Maďarská	1864	97,54
Rómska	0	0,00
Rusínska	0	0,00
Ukrajinská	0	0,00
Česká	0	0,00
Nemecká	0	0,00
Poľská	0	0,00
Chorvátska	0	0,00
Srbská	0	0,00
Ruská	0	0,00
Židovská	0	0,00
Ostatné, nezistené	0	0,00
Spolu	1911	100,00

Prameň: Obecný úrad Dolný Štál

Podľa údajov obce dominujú v jej náboženskej štruktúre obyvatelia, ktorí vyznávajú **kresťanskú** vieru, ich spolok **tvorí 95%** zo všetkých obyvateľov. K žiadnemu náboženskému spolku sa neprihlásilo 8 osôb. Údaje ohľadne náboženského vierovyznania obyvateľov obce sa nachádzajú v tabuľke č.13

Tabuľka č.13: Zloženie obyvateľov podľa náboženského vierovyznania

Náboženské vyznanie	Pohlavie		Spolu
	Muži	Ženy	
Rímskokatolícka cirkev			53%
Gréckokatolícka cirkev			0,3%
Pravoslávna cirkev			-
Evanjelická cirkev augsburgského vyznania			0,6%
Reformovaná kresťanská cirkev			41%
Evanjelická cirkev metodistická			-
Apoštolská cirkev			-
Starokatolícka cirkev			-
Bratská jednota baptistov			-
Cirkev československá husitská			-
Cirkev adventistov siedmeho dňa			-
Cirkev bratská			-

Kresťanské zbory			-
Židovské náboženské obce			-
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia			0,5%
Ostatné			-
Bez vyznania			4,6%
Nezistené			-
Spolu			100%

Prameň: Obecný úrad Dolný Štál

Zmeny, ktoré sa udejú v ekonomickej a sociálnej situácii sa nikdy nezaobídu bez následných znakov, ich vplyvy (kladné, ale aj záporné) sa prenášajú na celé spoločenstvo. Zmenená životná situácia sa potom odráža v posúdení a pozícií jedinca v spoločnosti, a tak nepriamo vplýva na ďalšie správanie jednotlivca. Dôsledkom transformácií sa utvára nová spoločenská a populačná klíma, kde diferencované prístupy k rozhodnutiam - napríklad uzatvorenie manželstva, založenie rodiny a počet vychovávaných detí - sú základným pilierom zmien v demografickej dynamiky.

Formy pohybov demografickej dynamiky možno deliť do troch kategórií:

- prirodzený,
- mechanický,
- sociálno-ekonomický pohyb obyvateľstva.

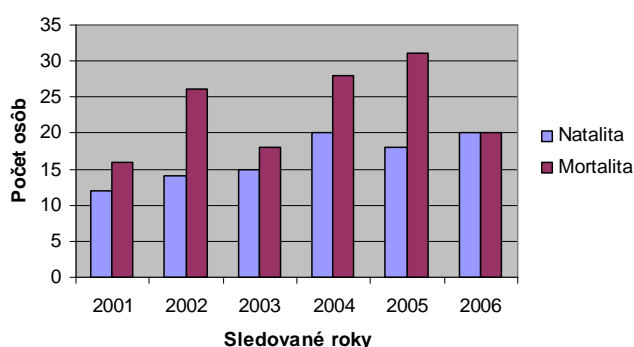
5.1 Prirodzený pohyb obyvateľstva

Pri zostavení celkového obrazu prirodzeného pohybu obyvateľstva sa zohľadňujú také činitele ako napríklad úroveň pôrodnosti (natality) a úroveň úmrtnosti (mortality), rozdiel medzi počtom živonarodených a počtom zomretých.

Prirodzený pohyb obyvateľov v obci je znázornený v **tabuľke č.14**, z ktorej je zrejmé, že celkový prirodzený pohyb obyvateľstva má v poslednom období negatívne smerovanie t.j. počet živonarodených detí je menší, ako počet zomretých.

Tabuľka č.14: Prirodzený prírastok/úbytok obyvateľov v obci v rokoch 2001-2006

Rok	Prirodzený prírastok	Prirodzený úbytok	Celkový prirodzený pohyb
2001	12	16	-4
2002	14	26	-12
2003	15	18	-3
2004	20	28	-8
2005	18	31	-13
2006	20	20	0

Prameň: Obecný úrad Dolný Štál

Úroveň pôrodnosti (miera natality) v mikropriestore obce Dolný Štál kolíše okolo hodnoty 9‰, okolo ktorej sa pohybuje aj celoslovenský priemer. V najbližších rokoch sa predpokladá mierny nárast počtu obyvateľov, a to na základe prirodzeného vývoja.

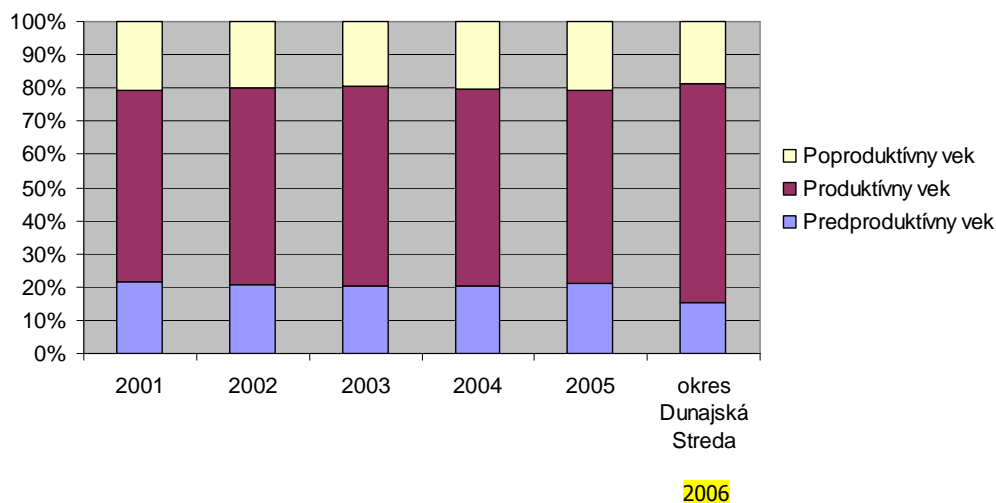
Nepriaznivo vysoká úmrtnosť je celoslovenským problémom a je dôsledkom takých príčin, ako znížená životná úroveň, zlé výživové návyky, rôznorodá prístupnosť k zdravotníckej starostlivosti a starnúca populácia.

Podobne, ako na iných územiach Slovenska, aj v lokalite obce dominuje úmrtnosť v dôsledku ochorenia obehovej sústavy. Okrem ischemickej choroby srdca najviac ľudí zomrie ročne následkom nádorových ochorení, ochorení dýchacej a tráviacej sústavy a cievnych chorôb mozgu. Obec Dolný Štál, ako aj celý okres Dunajskej Stredy dlhodobo charakterizuje vysoký počet kardiovaskulárnych ochorení a ochorení zažívacieho traktu. Tendencia stúpania počtu ochorení je možno vysvetliť zvýšenou konzumáciou zelenín z fóliovníkov, čím je tento región známy a typický. Zeleniny vypestované takým spôsobom obsahujú nahromadené množstvo škodlivých zlúčenín nitrátov.

Skoro každú ľudskú činnosť sprevádza nejaké znečistenie ovzdušia, vody alebo pôdy. Nastáva zhoršenie stavu prostredia, ktoré potom narušuje a poškodzuje genofond rastlín

a živočíchov. Zároveň možno konštatovať zníženie kvality štruktúry krajiny a ekosystémov, bez výnimky na človeka – predurčuje sa tým aj stav ľudskej populácie. Nemožno sa ubrániť ani prenikaniu škodlivých látok zo životného prostredia do potravinárskeho reťazca, následkom ktorého sú rôzne poruchy hlásajúce sa v zdravotnom stave človeka.

Graf č.1: Štruktúra vekových skupín v obci v rokoch 2001-2006 a jej porovnanie s okresným priemerom

Práve všadeprítomný faktor znečisťovania prírody môže vplývať redukčne na ľudský populačný vývoj. Najväčšej hrozbe sú vystavené tehotné ženy.

Znečistené životné prostredie má do určitej miery na svedomí aj zvýšenú perinatálnu úmrtnosť t.j. počet mŕtvo narodených a do 7 dní zomretých detí. Počet samovoľných potratov pripadajúcich na 1000 žien vo fertilnom veku je v okrese nadpriemerný, celoslovenský priemer je okolo 43. V okrese Dunajská Streda je toto číslo 55 na 1000 narodených detí.

Všeobecné starnutie občanov potvrdzuje podiel populácie v predproduktívnom, produktívnom a poproduktívnom veku. Predproduktívnu vekovú kategória predstavujú deti od 0 až 14 rokov, produktívna veková skupina u mužov je od 15-tich až do 59-tich rokov života, u žien v rozhraní 15 až 54 rokov. Poproduktívnu vekovú skupinu tvoria muži nad 60 rokov a ženy po dovŕšení svojich 55-tich rokov. Štruktúra vekových skupín v obci Dolný Štál v období 2001-2005 je znázornený v **grafe č.1**, v ktorom je pre porovnanie znázornená aj štruktúra vekových skupín pre celý okres Dunajská Streda. Z grafu vyplýva, že v sledovanom časovom horizonte sa nie príliš mení, zrejmý je však ten fakt, že zastúpenie obyvateľov v poproduktívnom veku je skoro také isté ako zastúpenie obyvateľov v predproduktívnom veku. V okresnom meradle však obyvateľstvo poproduktívnom veku prevyšuje o cca 30% obyvateľstvo v predproduktívnom veku!

Mierny rast vykazuje pomer závislosti – pomerový ukazovateľ podielu poproduktívnej populácie a populácie v produktívnom veku. Jeho intenzívnejší nárast sa očakáva po roku 2012, ako dôsledok redukcie pôrodnosti po roku 1989.

Perspektíva vývoja demografických faktorov v krátkodobom horizonte nevyzerá lákavo, nakoľko niet možnosti oživenia pracovných príležitostí. Momentálne ponuka pracovnej sily prevyšuje požadovaný dopyt.

Skutočnosť zhoršených okolností uplatnenia ťahá so sebou pokles záujmu o inštitút manželstva. Nadštandardná úroveň uzatvorených sobášov je už minulosťou, od polovice 90-tich rokov sa ustálil na úrovni 5 sobášov na 1000 obyvateľov. Táto úroveň zblížuje sa k slovenskému priemeru (4,8 sobášov na 1000 obyvateľov).

Ani trvanie manželstiev sa nevyznačuje trvácnosťou, priemerné trvanie rozvedeného manželstva je kratšie ako celoštátny priemer. Podľa údajov z roku 2000 bol 11,2 rokov. Podľa archívnych poznatkov - (sledované obdobie je od 1996 až do roku 2000) – na 1000 obyvateľov okresu pripadalo 2,1 rozvodov. Vývoj rozvodovosti podporuje aj to, že manželstvá sa uzatvoria len z dôvodu tehotenstva partnerky vo veľkom počte. Priemerný vek rozvádzajúcich žien je 33,9 rokov.

5.2 Mechanický pohyb obyvateľstva

Medzi priestorovou a sociálnou mobilitou existuje úzky vzťah – zmena sociálnej štruktúry vyvoláva priestorové pohyby obyvateľstva. Migrácia obyvateľstva je spojená rozvojom priemyslu a terciárnych aktivít a ich presunom do mestských sídiel a v podstate odráža rozdiely medzi okolitými sídlami v sociálnych a ekonomických podmienkach života ľudí.

Premiestňovanie obyvateľstva za prácou má za následok - (vo väčšine prípadov) - zmenu trvalého bydliska a v neposlednom rade zmeny v priestorovom rozmiestnení pracovnej sily. Priestorové rozmiestnenie pracovného potenciálu v značnej miere ovplyvňuje možnosť (jednoduchosť) získania bývania a zamestnania.

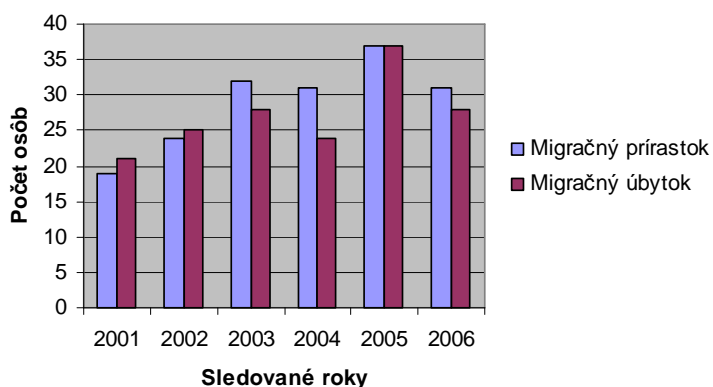
Podľa štatistických údajov výrazná väčšina ekonomicky aktívnych obyvateľov obce malo svoje pracovisko v inej obci. Priestorové hodnotenia dochádzok do zamestnania svedčia o tom, že rozhodujúca zložka pracovnej sily je zamestnaná v najbližších mestských sídlach, čiže v Dunajskej Strede, v Bratislave, prípadne v neďalekej Maďarskej republike.

Hospodárske problémy, hlavne nedostatok pracovných príležitostí majú vo všeobecnosti na svedomí migračný úbytok obyvateľstva. Vývoj počtu prisťahovaných a odsťahovaných v obci v sledovanom období je uvedený v **tabuľke č.15**. Za toto krátke

sledované obdobie možno konštatovať, že postupom rokov od konca 90-tych rokov minulého storočia, keď po útlme znovu nastal ekonomický rast, sa dá v obci očakávať migračný prírastok. Hlavne pôjde asi o lepšie situované stredné vrstvy, ktorí sa budú sťahovať z rušného a hlučného mesta na pomerne kludnejší vidiek. Obec v súčasnosti vytvára možnosti na budovanie individuálnej bytovej výstavby (IBV), a práve od nej sa očakáva výraznejší migračný prírastok.

Tabuľka č.15: Prirodzený prírastok/úbytok obyvateľov v obci v rokoch 2001-2006

Rok	Migračný prírastok	Migračný úbytok	Celkový migračný pohyb
2001	19	21	-2
2002	24	25	-1
2003	32	28	4
2004	31	24	7
2005	37	37	0
2006	31	28	3

Prameň: Obecný úrad Dolný Štál

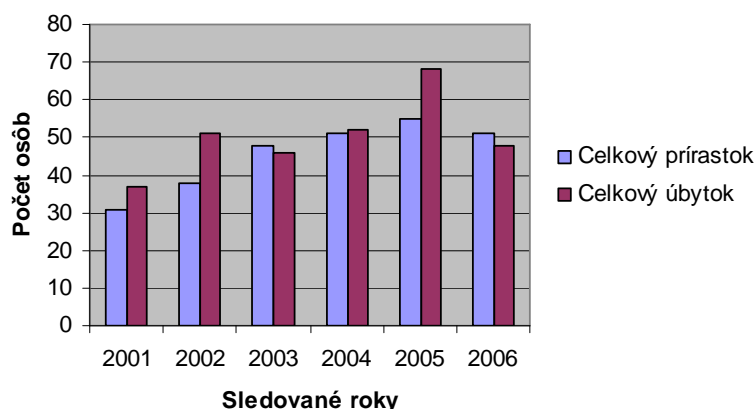
Čo sa týka mobility podľa pohlavia, je vo všeobecnosti možné konštatovať, že ženy sú vzhľadom na svoje materské povinnosti menej mobilné, miera dochádzky do zamestnania mimo obce je u mužov vyššia. Obyvatelia dochádzajú za prácou do neďalekého okresného mesta Dunajská Streda, ktoré je vzdialené iba 10 km od obce.

Najväčšia ochota cestovať za prácou sa preukazuje v takých odvetviach hospodárstva, akými sú: priemyselná výroba, stavebníctvo, doprava, zdravotníctvo a sociálna starostlivosť. Najnižšiu ochotu cestovania za prácou charakterizuje odvetvie poľnohospodárstvo.

Celkový pohyb obyvateľov zohľadňujúci prirodzený a mechanický pohyb obyvateľov je znázornený v grafe a v príslušnej **tabuľke č.16**. Celkový pohyb obyvateľov v obci smeruje v posledných rokoch teda k tomu, že obyvateľov obce ubúda, čo nakoniec vyplýva aj z **tabuľky č.7**.

Tabuľka č.16: Celkový prírastok obyvateľov v obci v rokoch 2001-2006

Rok	Celkový prirodzený prírastok	Celkový prirodzený úbytok	Celkový prirodzený pohyb
2001	31	37	-6
2002	38	51	-13
2003	48	46	2
2004	51	52	-1
2005	55	68	-13
2006	51	48	3

Prameň: Obecný úrad Dolný Štál

5.3 Sociálno-ekonomický pohyb obyvateľstva

Pod pojmom sociálno-ekonomický pohyb obyvateľstva rozumieme presuny obyvateľstva medzi jednotlivými sociálnymi skupinami, ktoré spôsobujú zmeny v štruktúre obyvateľstva podľa ekonomických a kultúrnych znakov.

V súčasnosti miera evidovanej nezamestnanosti sa v obci ustália na 4,2%-nej hranici, čo znamená napredovanie oproti hodnôt vykázaných v roku 2001. V roku 2001 sa počítalo 62 nezamestnaných, t.j. 23,8% ekonomicky aktívnych ľudí. Ďalšiu položku skupiny nezamestnaných tvorili osoby na materskej dovolenke (5% aktívnych občanov) a dôchodcovia. Momentálne 17% obyvateľstva obce je nepracujúcim dôchodcom.

Podľa prieskumu z roku 2001 sa počítalo 80 detí a žiakov základných škôl a 24 študentov na stredných a vysokých školách. Podiel vysokoškolákov a celkového obyvateľstva obce bol 1%, údaj pod hodnotou celoslovenského priemeru (1,9%).

Tabuľka č.17: Obyvateľstvo podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania v obci v rokoch 2001-2006

Najvyšší skončený stupeň vzdelania	Počet
bez vzdelania	3
základné	228
Učňovské (bez maturity)	653
Úplné stredné učňovské s maturitou	231
Úplné stredné všeobecné	329
Vyššie	5
Vysokoškolské bakalárske	4
Vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské	72
Vysokoškolské doktorandské	12
Bez udania vzdelania	25
Deti do 18 rokov	366
Spolu:	1928

Prameň: Obecný úrad Dolný Štál

Pre okolie Dolného Štálu je charakteristické, že úroveň aktuálnej zamestnanosti sa vytvára na základe takých faktorov, ako: proces privatizácie hospodárstva, stav a rozvoj malého a stredného podnikania, organizačné zmeny prebiehajúce u zamestnávateľov a odbytové ťažkosti zamestnávateľov.

Najstarším zdrojom obživy tunajších obyvateľov bola práca v primárnom sektore, čiže bývajúcí vykonávali poľnohospodársku činnosť a s ňou súvisiace služby. Dôsledkom reštrukturalizácie tohto odvetvia bolo zníženie celkového počtu pracujúcich v poľnohospodárskej výrobe. Táto redukcia spôsobila klesanie počtu pracovníkov v poľnohospodárskom sektore.

V období transformácie zažila priemyselná výroba obce, ako aj celé mikro- a mezoprostredie ťažké časy, čo prinieslo so sebou pokles počtu pracovníkov v nej. Nové pracovné miesta v regióne sa vytvárajú len veľmi pomaly, aj to hlavne v okolitých miestach.

V súčasnej dobe pracuje v poľnohospodárstve už oveľa menej ľudí ako v priemysle. Pred transformáciou a racionalizovaním zamestnania to bolo naopak. Najväčší počet

zamestnancov v priemysle je zamestnaných v potravinárskom, textilnom a strojárskom priemysle.

Vyspelosť každej spoločnosti určuje školské vzdelanie. Podmieňuje úspešný rozvoj národného hospodárstva vo všetkých oblastiach a najviac ovplyvňuje životnú úroveň.

Obec Dolný Štál, ako celý okres Dunajská Streda vykazuje pomerne nízku vzdelanostnú úroveň.

Táto nízka vzdelanostná úroveň obyvateľstva je dôsledkom nasledujúcich faktorov:

- malá mobilita pracovnej sily, hlavne dôsledkom jazykovej bariéry,
- rurálny charakter územia, ktorý sa vyznačuje podpriemernou vzdelanostnou štruktúrou,
- neúplný školský systém pre obyvateľov maďarskej národnosti, ktorý sa však postupne zlepšuje,
- nepriaznivá veková štruktúra obyvateľstva, nakoľko podiel obyvateľov v poproduktívnom veku so základným vzdelaním je veľmi vysoký.

Úroveň obce Dolný Štál hľadiska indexu vzdelanosti obyvateľov nedosahuje ani celoštátny priemer.

Štruktúrne zmeny v technike, v technológii a medzi jednotlivými odvetviami a potreby našej ekonomiky vyvolali zmeny aj v sociálnej štruktúre ekonomicky aktívneho obyvateľstva. Koncom 90-tych rokov minulého storočia a začiatkom 21. storočia zrástol podiel podnikateľov hlavne na úkor družstevných poľnohospodárov. Podnikateľská aktivita sa dopracovala na pomerne dobrú úroveň. Nedostatok pracovných príležitostí pôsobili zbudenie podnikateľského zmysľania vo viacerých jedincoch, následkom ktorého viacerí pristúpili na riskantnú cestu podnikania. Najviac je zastúpená podnikateľská činnosť vykonaná bez pomocných zamestnancov, čiže samotný živnostník figuruje ako pracovník. Podnikanie vykonané so zamestnancami nedosahuje celoštátny ukazovateľ. Pomer pracujúcich a celkového počtu ekonomicky aktívneho obyvateľstva prevyšuje 46%, umiestňuje sa na poprednejšom mieste ako všeobecný priemer, vypočítaný na celé územie Slovenska.

5.4 Nezamestnanosť

Miera nezamestnanosti je najvýznamnejším ukazovateľom situácie na trhu práce v danom regióne. Je jedným zo základných kritérií na klasifikáciu problematických regiónov z hľadiska trhu práce a s tým súvisiacou nezamestnanosťou. Vysoká miera nezamestnanosti môže spôsobovať sociálnu a ekonomickú ohrozenosť.

Likvidácia veľkých zamestnávateľov v danom regióne, ekonomická recesia začiatkom 90-tych rokov minulého storočia a následná pomalá nízka reštrukturalizácia ekonomickej základne vyvolali aj v obci Dolný Štál silný tlak na trh práce.

Pomerne vysoká miera nezamestnanosti v 90-tych rokoch minulého storočia, ktorá má však už dlhšiu dobu klesajúcu tendenciu, bola spôsobená aj hromadným prepúšťaním v poľnohospodárskom priemysle (zánik resp. transformácia niektorých poľnohospodárskych družstiev v danom regióne), a v nato nadväzujúcom potravinárskom priemysle, ktoré kedysi tvorili základ zamestnanosti tohto prevažne poľnohospodárskeho regiónu. V menšej miere bola vysoká miera nezamestnanosti spôsobená aj neuplatnením absolventov rôznych typov škôl, nakoľko v danom regióne bol nedostatok nových voľných pracovných miest. Práve preto mnoho ľudí odchádzalo za prácou do neďalekého okresného mesta, resp. hlavného mesta, ako aj do susednej Maďarskej republiky.

Tabuľka č.18: Vývoj počtu evidovaných nezamestnaných v obci v rokoch 2001-2006

Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Počet nezamestnaných	182	132	85	90	63	65

Prameň: Obecný úrad Dolný Štál

Z **tabuľky č.18** vyplýva, že počet nezamestnaných obyvateľov obce výraznejšie klesol v období medzi rokmi 2001 až 2003 až sa v roku 2005 dostal na hodnotu 63, čo je oproti roku 2001 zníženie skoro o trojnásobok.

Tabuľka č.19: Počet nezamestnaných v obci podľa veku pre roky 2004 a 2006

Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006
15-18	—	—	—	1	0	0
19-24	—	—	—	9	5	10
25-29	—	—	—	8	5	5
30-34	—	—	—	9	7	11
35-39	—	—	—	16	9	6
40-44	—	—	—	13	10	9
45-49	—	—	—	13	9	10
50-54	—	—	—	14	15	8
55-59	—	—	—	4	2	6
60 a viac	—	—	—	3	1	0
Spolu	—	—	—	90	63	65

Prameň: Obecný úrad Dolný Štál

Tabuľka č.19 nám dokazuje dlhoročné pozorovania a potvrdzuje ten fakt, že najohrozenejšou skupinou obyvateľov na trhu práce sú ľudia od 50 do 54 rokov.

Tabuľka č.20: Počet nezamestnaných v obci podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania pre roky 2004 a 2006

Vzdelanie	2001	2002	2003	2004	2005	2006
bez vzdelania	—	—	—	0	0	0
základné	—	—	—	35	27	21
vyučné	—	—	—	28	19	20
SOU bez maturitou	—	—	—	0	0	4
SOU s maturitou	—	—	—	6	4	7
gymnázium	—	—	—	6	4	3
SOS s maturitou	—	—	—	11	8	7
vyššie vzdelanie	—	—	—	2	1	0
vysokoškolské	—	—	—	2	0	3
vedecká výchova	—	—	—	0	0	0
Spolu	—	—	—	90	63	65

Prameň: Obecný úrad Dolný Štál

Z tabuľky č.20 je vidieť, že v podstate najohrozenejšiu skupinu obyvateľov z hľadiska nezamestnanosti tvoria ľudia s nižším vzdelaním, ktorí majú najhoršie podmienky uplatniť sa na trhu práce.

Tabuľka č.21: Počet nezamestnaných v obci podľa doby evidencie pre roky 2004 a 2006

Doba evidencie	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Do 3 mesiacov	—	—	—	39	17	19
4-6 mesiacov	—	—	—	17	13	12
7-10 mesiacov	—	—	—	8	4	5
10-12 mesiacov	—	—	—	9	3	4
13-24 mesiacov	—	—	—	7	15	10
24 mesiacov a viac	—	—	—	10	11	15
Spolu	—	—	—	90	63	65

Prameň: Obecný úrad Dolný Štál

Z tabuľky č.21 je zrejmé, že väčšina nezamestnaných si najneskôr do 6 mesiacov nájde prácu, ako aj ten fakt, že dlhodobo nezamestnaní tvoria pomerne veľkú časť zo všetkých nezamestnaných.

5.5 Mzdy

Cena práce je tiež jedným z najdôležitejších ukazovateľov vyspelosti daného regiónu. Z pozície zamestnávateľa je cena práce nemotivačným faktorom, v tom prípade ak je jej rast rýchlejší ako rast produktivity práce. V posledných rokoch došlo na Slovensku všeobecne k výraznému vzájomnému odchýleniu medzi vývojom produktivity práce a vývojom reálnych miezd – kým produktivita práce sa dostala na predtransformačnú úroveň zo začiatku 90-tych 20. storočia, reálne mzdy ešte výrazne zaostávajú za touto úrovňou. V budúcnosti možno očakávať mierny rast reálnych i nominálnych miezd, súčasná úroveň priemernej nominálnej mesačnej mzdy v okrese Dunajská Streda dosahuje iba 80% celoštátneho priemeru.

V roku 2006 sa priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v Trnavskom kraji medziročne zvýšila o 2.940,-Sk na 17.610,-Sk a s porovnaním s úrovňou SR bola nižšia o 1.501,-Sk. Celkový index rastu bol 109,5 a index priemernej mesačnej mzdy v porovnaní s celoštátnym priemerom bol 93,9.

Príjmy obyvateľov obce Dolný Štál sa pohybujú pod celokrajským priemerom. Je to výsledok hlavne toho, že v regióne obce dominuje poľnohospodárstvo a nižšia kvalifikačná štruktúra obyvateľov regiónu.

5.6 Ľudia ohrození rizikom sociálneho vylúčenia

V uplynulých rokoch pracovala obec intenzívne na tom, aby sa nezamestnanosť čo najviac znížila. Od roku 2005 je stagnujúci počet nezamestnaných. V súčasnej dobe je podľa údajov obecného úradu počet evidovaných nezamestnaných okolo 62, z toho asi 20 je dlhodobo nezamestnaných, ktorí sa zúčastňujú aktívnej činnosti. V budúcnosti plánovaným rozvojom agroturistiky (poľovníctvo, rybolov) a cestovného ruchu sa načrtáva vytvorenie nových pracovných miest v obci.

Najviac ohrozenou skupinou sociálneho vylúčenia sú ľudia vo veku nad 50 rokov, ktorí sa veľmi ťažko uplatňujú na trhu práce, čo súvisí s ich nízkou adaptabilitou na meniace sa požiadavky pracovného trhu, a nízku atraktivitu pre zamestnávateľa, nakoľko majú väčšinou nevyhovujúcu kvalifikáciu.

6. Infraštruktúra a bytový fond

Infraštruktúra je podmieňujúcim faktorom ekonomického a sociálneho rozvoja obce. Technická infraštruktúra je faktorom podmieňujúcim alokáciu firiem a ich prosperitu.

Dopravná infraštruktúra

Cez záujmové územie prechádza jeden z najvýznamnejších cestných ťahov Slovenska a najvýznamnejším ťahom juhozápadného Slovenska – cesta I/63 (Štúrovo – Komárno - Dunajská Streda – Bratislava). Obec leží na križovatke dopravných ťahov - cesta III/6338 Dolný Štál – Padáň, cesta III/6339 Dolný Štál – Bohel'ov, cesta III/6336 Dolný Štál – Topolníky a cesta III/5919 Dolný Štál – Okoč.

Miestne komunikácie sú prevažne s bezprašným povrchom asfaltovým povlakom, resp. betónovým. Spravidla medzi komunikáciou a oplotením rodinných domov sú zelené pásy a vo väčšej časti aj spevnené plochy formou chodníkov. Nakoľko sa počas roku 1991 budovala miestna splašková kanalizácia a veľká časť kanalizačného potrubia viedla práve pod komunikáciou, dôsledkom toho sa vo veľkej miere narušili cestné telesá a bola by akútna ich rekonštrukcia.

Predovšetkým v centrálnych častiach obce je potrebné vybudovať nové parkovacie miesta, ktorých je v okolí obecného úradu, základnej školy a kultúrneho domu nedostatok.

Obec je napojená na železničný systém na trati č.131 Bratislava – Dunajská Streda – Komárno (jednokol'ajová a vhodná len pre motorové spoje). V budúcnosti sa však plánuje modernizácia tejto trate na traťovú rýchlosť 120 km/hod. Na trati bude prebiehať celková technická modernizácia vrátane jej plnej elektrifikácie.

V blízkosti riešeného územia sú k dispozícii rôzne cyklistické trasy (cez Klátovské rameno, Dunajská cyklomagistrála).

Letisko s verejnou prepravou osôb a nákladov sa nachádza v Bratislave (60 km).

Najbližší prístav na Dunaji sa nachádza v Gabčíkove (18 km).

Zásobovanie pitnou a úžitkovou vodou

Zásobovanosť obyvateľstva na Slovensku pitnou vodou z verejných vodovodov v porovnaní s okolitými európskymi krajinami je nedostačujúca. Úroveň rozvoja verejných vodovodov je regionálne nerovnomerná, a jedným z rozhodujúcich faktorov je aj nedostatok zdrojov podzemných vôd v pasívných oblastiach (napr. juh stredného Slovenska a väčšina východného Slovenska). Obec Dolný Štál má kompletne pokrytie verejným vodovodom. Verejný vodovod v obci je zásobovaný kvalitnou pitnou vodou zo spoločného vodojemu pre obce Dolný Štál, Bohel'ov a Padáň. Prevádzkovateľom vodovodu je Západoslovenská vodárenská spoločnosť a obec je akcionárom.

Kanalizácia a čistenie odpadovej vody

Obec Dolný Štál v súčasnosti disponuje s pokrytím kanalizácie na 90-tich %, kanalizácia absentuje na Komárňanskej ceste. Obec má vlastnú čističku odpadových vôd. Nová úprava zákona o vodách (§ 32 zákona 184/2002 Z.z.), stanovuje povinnosť odvádzať komunálne odpadové vody z aglomerácií verejnými kanalizáciami. Aglomerácie od 2 000 do 10 000 EO (ekvivalentných obyvateľov) sú povinné takéto odvádzanie zabezpečiť do konca roku 2015 a aglomerácie nad 10 000 EO do konca roku 2010 podľa plánu rozvoja verejných vodovodov a kanalizácií. Vypúšťanie komunálnych odpadových vôd a organicky znečistených priemyselných odpadových vôd do povrchových vôd je podľa spomínaného zákona možné až po ich minimálne dvojestupňovom čistení (v mechanicko-biologických ČOV). Kapacita ČOV je 600m³/deň s počtom napojených domácností cca 340. ČOV a kanalizáciu prevádzkuje Západoslovenská vodárenská spoločnosť.

Zásobovanie elektrickou energiou, verejné osvetlenie

V súčasnosti obec Dolný Štál je zásobovaná elektrickou energiou na dobrej úrovni a výkon transformátorov vyhovuje súčasným požiadavkám obce. Celkový počet trafostaníc je 17, z toho mimo zastavaného územia obce ich je 5, súkromné firmy využívajú 4 a v zastavanom území obce je ich 8. Verejné osvetlenie je na niektorých miestach zastaralé, neekonomické a preto sú staré svietidlá priebežne vymieňané za nové, úspornejšie.

Zásobovanie plynom

Obec je plne plynofikovaná. Plynofikácia mala pozitívny vplyv na stav životného prostredia v obci, nakoľko sa znížil podiel popolu zo spaľovania uhlia z komunálneho odpadu. Zemný plyn (ZP) je zo všetkých fosílnych palív pre životné prostredie najpriateľnejší, pretože neprodukuje kyslíčniky síry, pevné častice a emituje aj omnoho menej NO_x a CO₂. Samotná plynofikácia však má vplyv na zmenu zloženia komunálneho odpadu (mierny nárast papiera, plastov a pod.). Prevádzkovateľom plynovodu je spoločnosť Slovenský plynárenský priemysel.

Telekomunikácie

Rozvoj telekomunikácií za posledné desaťročie zaznamenal výrazný kvantitatívny i kvalitatívny rast, predstihujúci mnohonásobne rozvoj ostatných odvetví technickej infraštruktúry. Je to jednak prestavbou a rekonštrukciou pevnej telefónnej siete a ústrední, ale hlavne rozvojom mobilných telefónnych systémov a ich plošného uplatnenia a rozvojom internetovej siete. Obec má dobré GSM pokrytie od mobilného operátora Orange a.s., ktoré predstavuje 100% pokrytie v obci a pokrytie GSM signálom od T-Mobile a.s. predstavuje 80% . V rámci informačných technológií plánujeme v nasledujúcich rokoch rozšíriť

dostupnosť širokopásmového internetu pre obyvateľov obce a vybudovať nový systém miestneho rozhlasu.

Domový a bytový fond

Úroveň bývania je jednou zo základných charakteristík životnej úrovne obyvateľstva. Jej vývoj úzko súvisí s rastom počtu obyvateľstva, jeho štruktúrou a rozmiestnením. K 31.12.2006 bolo v obci 174 obyvateľov bývajúcich v bytových domoch a 1754 obyvateľov bývajúcich v rodinných domoch. V obci je evidovaných 567 obytných domov, čo predstavuje, že na jeden rodinný dom pripadá 3,1 osoby. Počet bytových jednotiek v bytových domoch v obci je 45, čo predstavuje 3,8 osoby na jeden byt. S počtom domácností 598 je to 1,05 domácnosti na rodinný dom.

K 31.12.2006 bolo evidovaných 16 rozostavaných bytov v rodinných domoch a ich počet narastá. Toho času je rozostavaných 22 bytov v rodinných domoch a 8 bytových jednotiek v bytovom dome (začiatok výstavby plánovaný na 10/2007). V súčasnosti sa v obci predávajú stavebné pozemky na výstavbu rodinných domov na Gárdonskej ulici.

6.1 Hospodársko – ekonomický potenciál obce

Ekonomický potenciál Trnavského samosprávneho kraja predstavuje spolupôsobenie v kraji sa nachádzajúceho kapitálu, ľudských zdrojov a prírodných daností za účelom výroby produkcie a poskytovania služieb. Hospodársky rozvoj v posledných rokoch sa výrazne dynamizuje vplyvom prítomnosti automobilového priemyslu a súvisiacich subdodávateľských subjektov. Priaznivý demografický potenciál, strategická geografická poloha, dlhodobé tradície kúpeľníctva a priaznivé klimatické podmienky sú predpokladom ďalšieho ekonomického rozvoja. Trnavský samosprávny kraj je súčasťou „zlatého trojuholníka“ – rozvojového regiónu Viedeň – Bratislava – Győr.

Odvetvia sekundárneho sektora poskytujú širší priestor pre diverzifikáciu výroby tovarov ako aj ponuku práce a prinášajú vyšší ekonomický efekt. Z tohto dôvodu má priemysel rozhodujúci vplyv na ekonomický rozvoj regiónu. Okolie obcí patrí medzi najproduktívnejšie poľnohospodárske oblasti Slovenska, s celkovou výmerou poľnohospodárskej pôdy 294 225 ha, čo predstavuje 70,9 % z celkovej rozlohy kraja. Z celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy takmer 90 % (89,8 %) tvorí orná pôda 264 138 ha.

Priemyselná výroba má na tvorbe HDP Trnavského kraja podiel 36% a predpokladá sa, že objem priemyselnej výroby bude v budúcom období stúpať v dôsledku zahájenia výroby v nových priemyselných podnikoch. Priemysel sa koncentruje v krajskom meste Trnava. Od roku 1989 prešla hospodárska základňa okresu hlbokou reštrukturalizáciou. Najväčšie

podniky v Trnave zanikli alebo výrazne obmedzili výrobu (TAZ, Zornica, Drevina, cukrovar). Územie okresu Dunajská Streda je intenzívne využívanou poľnohospodárskou oblasťou. Poľnohospodárska výroba sa prevažne zameriava na pestovanie obilnín, kukurice, zeleniny a ovocia. Lesné hospodárstvo je zastúpené len v malej miere vzhľadom na nízku lesnatosť /najmä pozdĺž hlavných tokov/. V okrese prevažuje najmä potravinársky priemysel. Z ostatných odvetví je zastúpené strojárstvo, drevospracujúci priemysel, stavebníctvo, zdravotníctvo, chemický priemysel.

V obci Dolný Štál sa nachádza poľnohospodárske družstvo PD Dolný Štál, ktoré sa zaoberá rastlinnou a živočíšnou výrobou a DAN Slovakia, ktoré je zamerané na živočíšnu výrobu. Z podnikateľských aktivít v obci prevažuje potravinárska výroba (mlyn, pečiváreň, výroba sirupov). Je tu zastúpená aj textilná výroba – sériové krajčírstvo, stavebníctvo a v malej miere aj malo a veľkoobchod.

Z pohľadu zamestnanosti by bola efektívna podpora aktivít vykonávaných FO v rámci živnostenského podnikania. Ako rozvojový potenciál pre vznik takýchto aktivít je rozvíjanie cestovného ruchu v obci a okolí, čím by vznikli ďalšie pracovné príležitosti. Perspektívnym zámerom obce je podporovať cestovný ruch aj podporou budovania ubytovania v súkromí.

6.2 Občianska vybavenosť obce

Sociálna infraštruktúra je určená na uspokojovanie potrieb obyvateľstva a charakterizujú ju zariadenia v oblasti kultúry a administratívy, športové zariadenia, školské a sociálne zariadenia. Jej rozmiestňovanie je spojené so štruktúrou osídlenia ako aj veľkosťou obce. Zameranie a koncentrácia zariadení sociálnej infraštruktúry je priamo spojená s potrebou racionalizovať dostupnosť k nej, stanoviť ich optimálnu kapacitu vo vzťahu k dopytu. Zmenou spoločensko-ekonomického systému došlo k prerozdeleniu za rozvoj a financovanie sociálnej infraštruktúry medzi štátnu správu, miestnu a regionálnu samosprávu a súkromný sektor.

Administratíva

V zmysle zákona o obecnom zriadení obec má dva orgány: obecné zastupiteľstvo a starostu obce. Každý z orgánov obce má svoje samostatné postavenie dané ústavou. Obyvatelia obce nepriamo, prostredníctvom týchto dvoch orgánov vykonávajú samosprávu obce. Ďalšie orgány, ako je napr. obecný úrad, komisie a pod. sú len odvodenými orgánmi obecného zastupiteľstva. Obecný úrad, ktorý je výkonným orgánom obecného zastupiteľstva a starostu, zabezpečuje organizačné a administratívne veci obecného zastupiteľstva a

starostu, ako aj orgánov zriadených obecným zastupiteľstvom. Obecný úrad je lokalizovaný v centre obce.

Stavebné povolenia pre obec sa vydávajú na Spoločnom stavebnom úrade v Dunajskej Strede.

Zariadenia peňažných služieb sa v obci nenachádzajú, najbližšie sú lokalizované v meste Dunajská Streda, **Veľký Meder**.

Obec má požiarnu zbrojnicu a v obci funguje dobrovoľný hasičský zbor.

Školstvo

Sústava škôl v obci je tvorená jednou materskou školou, **jednou základnou umeleckou školou, jednou základnou cirkevnou reformovanou školou** a jednou základnou školou. Tým sú dané dobré predpoklady pre ich vzájomné prepojenie do hierarchického systému. V tomto zmysle je potrebné zlepšiť komunikáciu medzi zainteresovanými subjektmi tak, aby školský vzdelávací systém v obci fungoval efektívne.

Pôvodná kapacita materskej školy je 65 detí s počtom 3 triedy, z toho pre nízku návštevnosť sú momentálne v prevádzke 2 triedy.

Tabuľka č.22: Počet žiakov v materskej škole od roku 2002 do roku **2006**

Ukazovateľ/Roky	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Počet žiakov	—	54	52	39	35	42
Výdavky bežné	—	861	2013	1598	1752	1650

Prameň: Obecný úrad Dolný Štál, výdavky v tis. Sk I

Základná škola s vyučovacím jazykom maďarským je plne organizovaná pre 1-9 ročník a vo svojej práci využíva moderné vyučovacie metódy a podporuje tak vytváranie špeciálnych tried v bežných školách, pedagogické poradenstvo a starostlivosť o deti. Budova školy je z roku 1961, pre cca. 350 detí a je vo vlastníctve obce. K budove základnej školy prislúchajú aj budovy školskej jedálne, telocvične, **a študijné centrum**. Budova základnej školy bola obnovená v roku 2006, t.z. tepelná izolácia a výmena okien a dverí.

Tabuľka č.23: Počet žiakov v základnej škole od roku 2002 do roku 2006

Ukazovateľ / Roky	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Počet žiakov	—	291	298	307	285	262
Výdavky bežné zo ŠR	—	4656	9399	8534	7704	7476
Výdavky kapitálového zo ŠR	—	—	—	—	—	—
Výdavky bežné z obec. prostriedkov	—	130	150	50	46	324
Výdavky kapitálové z obec. prostriedkov	—	—	—	172	86	305

Prameň: Obecný úrad Dolný Štál, výdavky v tis. SK

Všeobecným trendom je pokles obsadenosti všetkých školských i predškolských zariadení, ktorý vychádza z demografického vývoja a pretrvávajúcej migrácie obyvateľstva. Z **tabuľky č. 22 a č. 23** je zrejмый pokles počtu žiakov a preto obec plánuje zvýšiť počet obyvateľov v obci. Obec počíta s rastom obyvateľstva v dôsledku prisťahovania, keďže predáva stavebné pozemky pre 69 rodinných domov.

Zdravotníctvo

Výrazný vplyv na kvalitu poskytovanej zdravotnej starostlivosti má v obci umiestnené zdravotné stredisko. Umiestnenie zdravotného strediska má dopad predovšetkým na určité skupiny obyvateľov a dôchodcov, pre ktorých by dochádzka za zdravotnou starostlivosťou predstavovala často neúnosné finančné výdavky. Z pohľadu dôchodcov je nezanedbateľnou skutočnosťou fakt, že v prípade potreby ich môže ošetrojúci lekár navštíviť doma. Existencia zdravotného strediska výrazne zvyšuje aj "atraktivitu" obce z hľadiska prílivu obyvateľov a celkove svedčí o kvalitnom infraštruktúrnom vybavení. Je dlhodobou snahou obce zachovať a podľa možností a potrieb obyvateľov rozširovať služby poskytované strediskom. Sú v ňom situované nasledovné ordinácie:

- obvodný lekár pre dospelých,
- stomatológ,
- detský lekár,
- gynekológ.

Infraštruktúra zdravotnej starostlivosti o občanov je dotváraná lekárňou a optikou, ktorá je umiestnená v časti budovy zdravotného strediska. Hlavným nedostatkom zdravotného strediska je fakt, že budovu strediska je nutné ďalej rekonštruovať a vytvoriť bezbariérový vstup. Obec chce taktiež v zdravotnom stredisku vytvoriť rehabilitačnú ambulanciu.

Kultúrne, športové a ostatné zariadenia

Strediskom kultúrnej infraštruktúry v obci je kultúrny dom, ktorého kapacita je 200 miest. Kultúrny dom disponuje javiskovým sedením, kuchynkou, šatňou, vlastným funkčným osvetlením i ozvučením. Využitie tohto zariadenia umožňuje organizovanie kultúrno-spoločenských podujatí prezentujúcich miestnych tradícií a zvykov miestnych obyvateľov ako aj rôzne školské podujatia, divadelné predstavenia, príležitostné oslavy, koncerty a diskotéky pre mládež. Budovu kultúrneho domu na svoju činnosť využívajú hlavne nasledovné organizácie a spolky: Csemadok, spevácky zbor dôchodcov. V roku 2007 bolo v obci vybudované aj otvorené pódium, kde sa môžu konať tradičné kultúrne podujatia ako napr. Dolnoštálske obecné dni, Dolnoštálske hudobné dni a rôzne festivaly začiatkom a koncom leta.

Obec má vybudovanú obecnú knižnicu s počtom cca. 7000 titulov. V blízkej minulosti obec rozšírila služby knižnice aj o elektronické a internetové služby s počítačovou miestnosťou.

Zariadenia pre športovú klubovú prípravu v súčasnosti sú v spoločnej budove ako aj obecné kultúrne stredisko. Je tu vybudované aj športové ihrisko, ktoré obec plánuje úplne obnoviť a vybudovať bežeckú dráhu a ostatné zariadenie pre atletiku. Obec má vybudované aj ihrisko. V obci fungujú športové kluby TJ Družstevník Dolný Štál (futbalový klub), ktoré má oddiely Kyokushin Karate, oddiel šachistov, občianske združenie ALI-BI-OZ (Cyklistický klub).

Okrem vyššie uvedených zariadení občianskej vybavenosti v obci sa nachádza cintorín, kde je vybudovaný dom smútku s márnicomou a chladiacim zariadením.

V centre obce by bolo potrebné vybudovať oddychovú zónu (park s lavičkami).

Mimovládne organizácie a občianske združenia

Mimovládne organizácie, občianske združenia a ďalšie formy neziskových združení sú dôležitou súčasťou občianskej spoločnosti, so svojimi činnosťami prispievajú k výraznému zlepšeniu kvality života. V riešenom území sa nachádza viac občianskych združení, podmienky ich vzniku a ich právne postavenie upravuje zákon č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov, v znení neskorších predpisov. V rozvoji obce najaktívnejšou organizáciou je organizácia CSEMADOK-u a Telovýchovná jednota Družstevník Dolný Štál. Medzi ostatné

združenia a spolky patria Poľovnícky zväz, miestny spolok Slovenského červeného kríža, základná organizácia Slovenského zväzu dôchodcov, Dobrovoľná požiarna ochrana – hasičský zbor Dolný Štál a Občianske združenie ALI – BI cyklistická turistika.

6.3 Životné prostredie a odpadové hospodárstvo

Súčasný stav kvality životného prostredia záujmového regiónu je výsledkom vzájomného priestorového a časového pôsobenia stresových faktorov rôznej intenzity.

Voda

Právna starostlivosť o vodu je vymedzená v zákone č. 184/2002 Z.z. o vodách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (vodný zákon). Tento zákon vytvára podmienky na všestrannú ochranu povrchových vôd a podzemných vôd vrátane vodných ekosystémov a od vôd priamo závislých krajinných ekosystémov, na zlepšenie stavu povrchových vôd a na ich účelné a hospodárne využívanie. Z areálovo-bodových konfliktov má najpodstatnejší význam absencia odkanalizovania (akumulácia odpadových vôd v žumpách a septikoch) a poľnohospodárska činnosť (je to hlavne spôsobené dusičnanmi, pesticídmi a únikom zo silážnych štiav).

Katastrálne územie obce je oblasť, ktorá je významne ovplyvňovaná poľnohospodárskou činnosťou obce. V oblasti prevláda vápenato – hydrogénuhličitanový typ vody.

Ovzdušie

Zákon č. 478/2002 Zb. o ochrane ovzdušia, ktorým sa dopĺňa zákon č. 401/1998 Z.z. o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia, v znení neskorších predpisov (zákon o ovzduší) upravuje práva a povinnosti právnických a fyzických osôb pri ochrane ovzdušia pred vnášaním znečisťujúcich látok ľudskou činnosťou a spôsobom obmedzenia následkov znečisťovania.

Z hľadiska kvality ovzdušia záujmové územie nepatrí medzi zatážené oblasti, ako aj širšie územie v rámci SR z hľadiska znečistenia ovzdušia k menej zatáženým územiám (čo je dôsledok spolupôsobenia viacerých faktorov: nížinný reliéf, absencia priemyselných závodov znečisťujúcich ovzdušie). Na znečisťovaní ovzdušia sa v regióne v podstatnej miere podieľajú existujúce stacionárne zdroje znečisťovania ovzdušia a automobilová doprava, ktoré zatážujú ovzdušie hlavne tuhými znečisťujúcimi látkami, SO_x, NO_x a CO.

Rozhodujúce je znečistenie ovzdušia malými zdrojmi (lokálne kúreniská). Nemalý podiel na vysokej prašnosti má veterná erózia a poľnohospodárstvo. V obci Dolný Štál sa nenachádzajú výraznejšie (stredné) zdroje znečistenia ovzdušia.

Pôda

Z hľadiska kvality pôdneho fondu prevažná časť riešeného územia disponuje kvalitným pôdnym fondom. Pôdne pomery obce sú priaznivé pre rozvoj poľnohospodárstva, avšak s intenzívnym poľnohospodárstvom dochádza k zvyšovaniu veternej erózie. Kontaminované pôdy sa nenachádzajú v katastrálnom území obce. Všetky druhy pôd v rámci PPF v posledných desaťročiach dlhodobým pôsobením intenzifikačných činiteľov (nedoriešené koncovky v chovoch hospodárskych zvierat, veľkoblokový systém hospodárenia na ornej pôde, zjednodušené oševné procesy, chemizácia a mnohé ďalšie aktivity) a všeobecným zhoršovaním kvality životného prostredia utrpeli na kvalite, čiže sa znížila ich prirodzená úrodnosť.

Lesy

Základným právnym predpisom upravujúcim starostlivosť o lesy je zákon e. 61/1977 Zb. o lesoch, v znení neskorších predpisov. Podľa tohto zákona sú lesy jedným z najväčších bohatstiev Slovenska, sú jednou zo základných zložiek životného prostredia a poskytujú trvalý zdroj dreva pre priemyselné odvetvia. Lesy ovplyvňujú a zlepšujú podnebie, vodné a pôdne pomery, vytvárajú prirodzené prostredie pre mnohé druhy rastlín a živočíchov, aj ich spoločenstiev, uchovávajú prírodné krásy a sú aj zdrojom zdravia a osvieženia obyvateľstva.

Hluk a vibrácie

K negatívnym faktorom, ktoré nepriaznivo pôsobia a zhoršujú kvalitu životného prostredia, patria hluk a vibrácie. Ochrana obyvateľstva pred nadmerným hlukom a vibráciami je ošetrená zákonom e. 272/1994 Z.z. o ochrane zdravia ľudí. Prípustná hodnota hluku od roku 1997 je 60 dB pre dennú dobu a 50 dB pre nočnú dobu. V záujmovom území je najväčším zdrojom hluku intenzívna doprava prechádzajúca obytnou zónou, najviac zaťažené hlukom sú lokality nachádzajúce sa pozdĺž dopravného ťahu I / 63.

Odpadové hospodárstvo

Základným právnym predpisom pri predchádzaní vzniku odpadov a pri nakladaní s odpadmi je zákon č. 223/2001 Z.z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Účelom odpadového hospodárstva v zmysle zákona o odpadoch je predchádzať vzniku

odpadov, obmedzovať ich tvorbu, znižovať nebezpečné vlastnosti odpadov a prednostne zabezpečiť zhodnocovanie odpadov pred ich zneškodňovaním.

Infraštruktúru odpadového hospodárstva predstavujú zariadenia a objekty na nakladanie s odpadmi. Riešenie problematiky komunálneho odpadu a nový prístup k odpadom má vplyv na zlepšenie stavu životného prostredia a rast životnej úrovne obyvateľstva. Základným spôsobom zneškodňovania komunálneho odpadu je skládkovanie.

V obci Dolný Štál sú zabezpečené komplexné profesionálne služby v odpadovom hospodárstve:

- komunálny odpad zbiera v firma Gulázsi spol. s r.o.,
- v obci je zavedený separovaný zber odpadu (kontajnery sú nakúpené a vytvorenie zberného dvora je v priebehu).

Vzhľadom na prevažne poľnohospodársky ráz územia významný podiel na celkovej skladbe odpadu má odpad organického pôvodu popri samotnom komunálnom odpade.

V budúcnosti by bolo vhodné zaviesť intenzívnejší separovaný zber biologicky rozložiteľných odpadov v obci.

V nasledujúcich rokoch bude potrebné zvýšiť informovanosť občanov o separovanom zbere komunálnych odpadov.

7. SWOT analýza

Silné stránky

- výborná geografická poloha a veľkosť obce
- dobrá štruktúra sídelnej siete pre obsluhu územia
- tradícia poľnohospodárskej výroby v regióne
- primerané surovinové zabezpečenie z domácej poľnohospodárskej produkcie
- vysoký podiel materiálovej výroby v regióne
- existencia významných mestských sídel v blízkosti prepojených s obcou dopravnou a technickou infraštruktúrou
- potenciál pre rozvoj priemyslu v okolí
- výhodná poloha v rámci Slovenska, blízkosť nadradených vnútroštátnych a medzinárodných koridorov, ľahká dopravná prístupnosť
- prítomnosť významného zdroja zamestnanosti priamo v obci
- úroveň malého a stredného podnikania
- dostatočný bytový fond
- dostatok voľnej pracovnej sily

- dobré teritoriálne pokrytie energetickou sieťou s primeranou prenosovou kapacitou a s mierne zvyšujúcou energetickou bilanciou.
- zásobenosť obyvateľov pitnou vodou z verejného vodovodu
- vyhovujúca kvalita pitnej vody
- monitoring kvality a kvantity povrchových a podzemných vôd
- dostatočná kapacita a pokrytie plynárenskou infraštruktúrou
- uplatňovanie zákona o odpadoch (dôraz na nútenú separáciu a recykláciu)
- zabezpečenie základného vzdelania priamo v obci
- dostupná zdravotnícka infraštruktúra

Slabé stránky

- pomerne vysoký index starnutia v obci
- nedostatočná informovanosť obyvateľstva o stave životného prostredia
- nedostatočná osвета o problematike rovnosti príležitostí a ochrane pred diskrimináciou
- počet pracovných príležitostí v obci nepokrýva kapacity ekonomicky aktívneho obyvateľstva obce
- nedostatočné využívanie potenciálu agroturistiky

Príležitosti

- dokonalé zmapovanie existujúceho stavu ekonomického potenciálu a prognóza jeho očakávaného vývoja v budúcnosti je rozhodujúcim faktorom ekonomickej úspešnosti obce
- využitie ekonomického potenciálu
- odstraňovanie administratívnych bariér podnikania a zlepšovanie podnikateľského prostredia
- zvyšovanie kompetencií samosprávy
- možnosti partnerskej spolupráce všetkých subjektov štátnej správy, samosprávy a neziskových organizácií zainteresovaných do oblasti sociálnych služieb
- rozvoj informačných technológií
- možnosti čerpania prostriedkov z fondov EU
- rozvoj odvetví využívajúcich obnoviteľné domáce zdroje
- atraktívne prostredie s potenciálom pritiažnutia vyšších príjmových skupín obyvateľov do obce
- zapájanie obyvateľov a nezamestnaných pri úpravách a zvel'ad'ovaní obce
- pomoc mladým rodinám pri získavaní bývania v obci
- zvýšenie atraktívnosti obce

- skvalitnenie dopravnej a sociálnej infraštruktúry
- zvýšenie štandardu zdravotníckych zariadení
- vytvorenie a využívanie ubytovania v súkromí v obci

Ohrozenia

- presun kompetencií na samosprávy bez adekvátneho presunu finančných zdrojov
- zvyšovanie administratívnej záťaže vo verejnej správe
- nízka miera vymožiteľnosti práva v oblasti životného prostredia
- nedostatok financií
- legislatívne reštrikčné opatrenia od nadriadených orgánov
- odliv kvalifikovanej pracovnej sily
- pokles a strata občianskych iniciatív v oblasti kultúry
- nízky dôraz na vlastnícke vzťahy - to, čo nikomu nepatrí, alebo to patrí všetkým, je devastované a nesprávne využívané
- nekomunikovanie prevencie v oblasti kriminality
- stagnácia vzdelanostnej úrovne obyvateľstva
- devastácia životného prostredia
- finančný dopad na rozpočet obce v dôsledku prísnejších predpisov na ochranu životného prostredia

8. Rozvojová stratégia obce

Hlavné faktory rozvoja sú v predovšetkým v realizácii postupných krokov ekonomickej reformy (devalvácia meny, liberalizácia cien, konverzia a následný rozpad trhov, odbytové ťažkosti), ktoré pôsobia s rôznou intenzitou na ekonomiku regiónov SR. Dopad pôsobenia postupných krokov ekonomickej reformy mal vplyv na štruktúru ekonomiky regiónov.

Faktory rozvoja ovplyvňujúce úroveň udržateľnej celkovej konvergenie SR k EÚ 15 v programovacom období 2007 až 2013:

Kľúčové disparity:

1. nedostatočne využitý existujúci rastový potenciál regiónov,
2. nedostatočná úroveň rastového potenciálu regiónov,
3. sektorové a regionálne rozdiely v konkurencieschopnosti dané nedostatočným využitím existujúceho rastového potenciálu, ako aj jeho nedostatočnou úrovňou
4. útlm poľnohospodárskej prvovýroby

Hlavné faktory rozvoja:

1. zlepšenie dostupnosti regiónov a dovybavenie územia infraštruktúrou,

2. rozvoj ľudského potenciálu a efektívne využitie pracovných síl,
3. využitie, reštrukturalizácia, rozvoj produkčného potenciálu a zvyšovanie inovačnej kapacity regiónov

4. Zachovanie a ochrana životného prostredia v obci

Medzi kľúčové faktory rozvoja obce patrí jej výborná geografická poloha a veľkosť, ktorá výraznou mierou determinuje a určuje budúci rozvoj a úroveň konkurencieschopnosti obci v budúcnosti. Dobrá štruktúra sídelnej siete pre obsluhu územia má význam predovšetkým z hľadiska lokalizácie firiem a z hľadiska kvality života obyvateľov v obci. Blízkosť významných mestských sídel prepojených s obcou dopravnou a technickou infraštruktúrou prináša so sebou predovšetkým ekonomické a sociálne výhody. Ako sú napr. dostatok pracovných príležitostí, kvalitná štruktúra ekonomických činností a predpoklad pre a rast a rozvoj potrieb a sociálnych istôt obyvateľstva a znižovanie nezamestnanosti. Obec sa nachádza v regióne so značným potenciálom pre rozvoj priemyslu v okolí. V budúcnosti sa očakáva rozvoj priemyslu a v rámci neho zvyšovanie produktivity práce a pridanej hodnoty. Kvalitné podmienky pre umiestnenie firiem a závodov v spojení s relatívnym dostatkom zdrojov v regióne tiež vzbudzujú značný záujem zahraničných investorov.

Významným faktorom rozvoja je začínajúca obnova evidencie niektorých pozemkov a právnych vzťahov k nim podľa zákona NR SR č. 180/1995 Z.z. v znení neskorších predpisov sa realizuje podľa každoročne vládou Slovenskej republiky schvaľovaných harmonogramov. V konaní sa zisťujú dostupné údaje o pozemkoch a právnych vzťahov k nim poskytnuté nájomcami pozemkov alebo inými oprávnenými osobami a z iných dôkazov získaných najmä pri prešetrovaní v obci a na ich základe sa zostavuje a schvaľuje register obnovennej evidencie pozemkov, ktorý je známy pod skratkou ROEP. Ekonomický potenciál daného regiónu predstavuje spolupôsobenie existujúcich ľudských zdrojov, kapitálu a prírodných daností za účelom výroby produkcie a poskytovania služieb. Ekonomický potenciál je rozhodujúcim faktorom rozvojových možností obce a životnej úrovne jej obyvateľstva. Je východiskom všetkých rozvojových zámerov, ktoré sa obce dotýkajú. Dokonalé zmapovanie existujúceho stavu ekonomického potenciálu a prognóza jeho očakávaného vývoja v budúcnosti je rozhodujúcim faktorom ekonomickej úspešnosti obce. Využitie ekonomického potenciálu obce závisí od viacerých faktorov. Okrem dopytu sú to predovšetkým ekonomicko-technické parametre výrobných zariadení v regióne, konkurencieschopnosť ich potenciálnej produkcie, kvalita a dostupnosť pracovnej sily a pod. Úroveň tohto potenciálu a stupeň jeho využitia sa priamo odzrkadľuje v ekonomickej výkonnosti obce. Perspektívnym zámerom obce je podporovať cestovný ruch aj podporou budovania ubytovania v súkromí. Poskytovanie uvedeného ubytovania je podporovaná aktivita v rámci Plánu rozvoja vidieka

SR 2007-2013, kde sú oprávnenými žiadateľmi fyzické osoby, ktoré zrekonštruujú svoje domy tak, aby mohli byť využívané okrem samotného bývania aj na ubytovanie v súkromí. Na uvedené aktivity je poskytovaný oprávnenému žiadateľovi nenávratný finančný príspevok do výšky 50% oprávnených nákladov z fondov EÚ. Prioritou obce by malo byť promptné a nápomocné vybavovanie potrieb obyvateľov (stavebné povolenie, konania a pod.).

Nedobudovanie dopravnej infraštruktúry spôsobí zaostávanie regiónu a nevhodný režim dopravy zvýši záťaž životného prostredia aj priamo v obci. Dopravná infraštruktúra a jej napojenosť na nadradené dopravné ťahy je bezprostredne podmieňujúcim faktorom alokácie firiem v obci alebo jej okolí. Vybudované cestné a železničné siete v regióne umožňujú približovať materiály, tovary i obyvateľstvo k rozvojovým pólom.

Na základe definícií jednotlivých kľúčových faktorov a disparít rozvoja bola vypracovaná strategická plánovacia matica pre určenie najperspektívnejších vektorov rozvoja.

Uvedené parametre na osiach predstavujú oblasti ktoré sú vitálne pre rozvoj obce. Súčasný stav poukazuje na blízkosť obce k centráram rozvoja a kvalitné životné prostredie. Priemerné parametre dosahujú demografické parametre, parametre pre poľnohospodárstvo a priemysel v obci, ktorý je založený prevažne na malých a stredných podnikoch.

Podstatným faktorom rozvoja obce je životné prostredie regiónu. V súčasnej dobe je životné prostredie regiónu obce v dobrom stave, preto je potrebné ho udržať a chrániť, pretože je základom potrebným rozvoj ostatných parametrov.

Rozvojová stratégia má nasledovné východiská:

- rozvojové stratégie na vyššej úrovni v štruktúre regionálneho rozvoja (Národného strategického plánu rozvoja vidieka Slovenskej republiky na roky 2007 - 2013, Národného strategického referenčného rámca – pre projekty, pri ktorých sa neuplatňuje systém územnej koncentrácie, Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja).
- výsledky socio-ekonomickej analýzy, SWOT analýza a analýzy kľúčových disparít a hlavných faktorov rozvoja obce
- výsledky dotazníka – pomocou neho majú byť do PHSR obce premietnuté potreby, názory a myšlienky o jej budúcom smerovaní z pohľadu obyvateľov
- určenie nevyhnutných potrieb, ktoré vyplývajú s platnej legislatívy (napr. nové normy v oblasti ochrany životného prostredia)

8.1 Ciele

Globálnym cieľom Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Dolný Štál je podporiť vyvážený rozvoj v obci prostredníctvom postupného zvyšovania jej konkurencieschopnosti. Strategickým cieľom obce je vytvorenie vhodného sociálne – trhového a trvalo-udržateľného prostredia, ktoré bude podporovať vlastné úsilie a výkony obyvateľov pri tvorbe pracovných príležitostí, bude založené na akceptácii vlastníckych práv jednotlivcov a povedie jednotlivcov k dobrovoľnej zodpovednosti o sociálne slabších a o životné prostredie.

Jednotlivé prioritné oblasti s popisom cieľov:

A) oblasť – Ľudské zdroje a sociálna infraštruktúra

- 1) Znižovanie nezamestnanosti
- 2) Rozvoj vzdelávania
- 3) Zvyšovanie úrovne sociálnych zariadení a ich postupná modernizácia
- 4) Zhodnocovanie kultúrneho potenciálu obce
- 5) Formovanie konkurencieschopnej digitálne gramotnej spoločnosti
- 6) Zlepšenie sociálnej klímy v obci a sociálnej situácie občanov obce

B) oblasť - Rozvoj priemyslu a služieb

- 1) Zvýšenie konkurencieschopnosti miestnej podnikateľskej klímy
- 2) Rozvoj investícií

C) oblasť – Rozvoj vidieka

- 1) Dosiahnuť trvalo udržateľný rozvoj primárneho sektora
- 2) Zvýšiť životnú úroveň obyvateľov obce
- 3) Renovovať, rozvíjať a zachovať dedičstvo obce

D) oblasť – Ochrana životného prostredia

- 1) Zlepšenie a rozvoj infraštruktúry na ochranu ovzdušia
- 2) Zlepšenie a rozvoj infraštruktúry odpadového hospodárstva
- 3) Zlepšenie a rozvoj infraštruktúry na ochranu a racionálne využívanie vôd
- 4) Uplatnenie princípov trvalo udržateľného rozvoja pri tvorbe a ochrane živého a neživého prostredia obce

E) oblasť – Rozvoj technickej infraštruktúry

- 1) Zlepšenie vybavenosti obce objektmi základnej infraštruktúry
- 2) Zlepšenie stavu a kvality objektov miestnej dopravnej infraštruktúry

- 3) Budovanie infraštruktúry umožňujúcej prístup k IT službám

F) oblasť – Rozvoj zahraničnej ako aj domácej spolupráce

- 1) Zvyšovanie regionálnej pridanej hodnoty
- 2) Efektívne využívanie všetkých výhod regiónu
- 3) Zlepšiť cezhraničné aktivity malého a stredného podnikania

8.2 Priority a opatrenia

A) oblasť – Ľudské zdroje a sociálna infraštruktúra

Priority:

- 1) Zvyšovanie efektívnej zamestnanosti
- 2) Vytváranie podmienok pre rozvoj vzdelávania a podpora digitálnej gramotnosti
- 3) Zlepšiť informovanosť a zapojiť občanov do rozvoja obce
- 4) Rozšíriť možnosti služieb a rozvíjať zariadenia v oblasti sociálnej pomoci
- 5) Zvýšiť kultúrny potenciál obce
- 6) Podporiť imigráciu mladých ľudí do obce
- 7) Budovať a rozvíjať kultúrnu infraštruktúru

Opatrenia:

K priorite č.1:

- realizovať projekty, ktoré podporujú zamestnanosť v rámci využitia možností európskych fondov a programov
- zvýšiť počítačové a jazykové znalosti občanov čím sa prispôsobíme potrebám trhu práce
- motivovať občanov k súkromnému podnikaniu

K priorite č.2:

- zlepšiť podmienky základného vzdelávania
- vytvoriť metodické centrum predškolského a školského vzdelávania
- posilniť výučbu komunikačných technológií a cudzích jazykov
- umožniť celoživotné vzdelávanie občanov
- zlepšiť vybavenosť obce informačnou a komunikačnou technikou (vybudovať internetový prístup pre verejné budovy)
- vybudovanie nového systému miestneho rozhlasu

K priorite č.3:

- organizovať rôzne prednášky a semináre

- informovať občanov aj prostredníctvom iných spôsobov komunikácie, napr. prostredníctvom novovybudovaných resp. zrekonštruovaných informačných tabúl,

uskutočňovaním verejných zhromaždení, informačným spravodajcom, vydávať mapy, brožúrky, letáčky a pod.

K priorite č.4:

- výstavba domu sociálnych služieb s kapacitou min. 40 lôžok (napr. rekonštruovaním a prestavaním budovy bývalého obecného úradu)
- podporovať rozvoj takej sociálnej starostlivosti, pri ktorej občania nebudú vytrhávaní z domáceho prostredia, t.j. podporovať nové formy sociálnych služieb, napr. domy s denným pobytom pre ľudí vo vysokom veku, stravovanie pre dôchodcov a pod.
- vypracovať koncepciu rozvoja sociálnej pomoci v obci
- zrekonštruovať zdravotné stredisko (rozšíriť ambulancie o rehabilitáciu, vytvoriť bezbariérový vstup, zateplenie objektu, rekonštrukcia fasády a strechy)
- zrekonštruovať verejné parky a zeleň, na ul. M. Korvína vybudovať ihrisko s umelým trávnikom a na Gárdonyskej ul. vybudovať detské ihrisko
- zvýšiť služby knižnice
- rekonštrukcia športového ihriska pri ZŠ

K priorite č.5:

- zlepšiť celkový vzťah obyvateľov obce ku kultúrnym hodnotám
- vytvoriť materiálno – technické a personálne podmienky rozvoja kultúry
- podpora programov na ochranu a rozvoj kultúrneho dedičstva
- podpora kultúry menšín
- rekonštrukcia a obnova kultúrno – historických objektov

K priorite č.6:

- podpora výstavby rodinných a nájomných bytov
- sprístupnenie bývania pre slabšie sociálne skupiny

K priorite č.7:

- rekonštrukcia kultúrnych zariadení a historických objektov slúžiacich pre účely kultúry (rekonštrukcia vlastivedného domu)
- zachovávanie kultúrneho dedičstva a sprístupnenie jeho hodnôt pre širokú verejnosť

B) oblasť – Rozvoj priemyslu a služieb

Priority:

- 1) Vytváranie podmienok pre budovanie priemyselných parkov
- 2) Rozšírenie ponuky a zvýšenie kvality služieb
- 3) Podpora rozvoja malého a stredného podnikania
- 4) Rozvoj spracovateľského priemyslu s dôrazom na intenzívnejšie využitie lokálnych zdrojov
- 5) Rozvoj cestovného ruchu

Opatrenia:

K priorite č.1:

- vytvoriť priemyselnú zónu vrátane infraštruktúry pre ľahký priemysel pri Komárňanskej a Topoľnianskej ceste (usporiadať vlastnícke vzťahy k pozemkom, dokončiť katastrálne úpravy)
- revitalizácia schátralých a nevyužitých častí hospodárskych dvorov

K priorite č.2:

- vybudovať prístavbu ubytovacieho zariadenia pre cca. 40 osôb pri miestnom športovom areáli s relaxačným centrom (fitnes, sauna a pod.)
- vytvárať absentujúce remeselné, reštauračné, finančné a servisné služby

K priorite č.3:

- podporiť tvorbu verejno-súkromných partnerstiev
- zriadiť informačný systém pre podnikateľov
- vytvoriť centrum prvého kontaktu pre šírenie informácií a pomáhať pri koncepcii projektov štátnej a medzinárodnej pomoci pre podporu MSP

K priorite č.4:

- nadobudnutie skúseností z vývoja a využitia vlastných výrobkov

K priorite č.5:

- podpora rozvoja služieb vidieckeho cestovného ruchu
- podpora propagácie obce doma a v zahraničí
- vytvorenie oddychovej zóny pri obecnom jazere, vrátane jeho vyčistenia a úpravy okolia
- podpora kultúrnych a ľudových tradícií
- podpora príchodu investícií do rozvoja služieb cestovného ruchu

- podpora vybudovania rekreačnej oblasti s využívaním termálnej vody

C) oblasť – Rozvoj vidieka

Priority:

- 1) Zavádzanie moderných technológií v poľnohospodárstve
- 2) Racionálne využívať regionálne danosti poľnohospodárstva
- 3) Trvalo udržiavať rozvoj vidieka a zlepšovať ekonomické a sociálne podmienky vidieckeho obyvateľstva
- 4) Renovácia, rozvoj a zachovanie dedičstva obce

Opatrenia:

K priorite č.1:

- zrekonštruovať a zmodernizovať objekty pre chov hospodárskych zvierat
- budovať, rekonštruovať a modernizovať skladovacie kapacity, vrátane technológií triedenia, balenia a expedície
- zlepšovať systémy pre kontrolu kvality potravín

K priorite č.2:

- podpora produkcie výrobkov využívajúcich miestne a regionálne špecifiká

K priorite č.3:

- vytvárať podmienky pre výstavbu či už formou rodinných domov alebo nájomných obecných bytov
- vytvoriť potrebnú vybavenosť sociálnych služieb v obci a zabezpečiť ich dostupnosť pre všetky vrstvy obyvateľstva
- zabezpečiť propagáciu obce ako doma tak aj v zahraničí
- zvyšovať povedomie a informovanosť občanov obce pomocou rôznych verejných zhromaždení, okrúhlych stolov a pod.
- aktualizovať rozvojové programy a plány obce
- zvelaďovať národné, kultúrne, duchovné a prírodné hodnoty obce, podporovať činnosti miestnych spolkov, súborov a združení a dať im možnosť ich prezentácie
- realizovať osvetovú, poradenskú a vzdelávaciu činnosť v oblasti rozvoja vidieka

K priorite č.4:

- rekonštrukcia a modernizácia budov a objektov kultúrnohistorického významu (vlastivedné múzeum, požiarna zbrojnica)
- rekonštrukcia verejných parkov a zelene
- dostavba splaškovej kanalizácie

- dostavba a rekonštrukcia chodníkov pozdĺž Komárňanskej cesty I/63 a taktiež pozdĺž miestnych komunikácií
- rekonštrukcia miestnych komunikácií kde počas výstavby miestnej splaškovej kanalizácie z roku 1991 boli narušené cestné telesá
- vybudovanie verejného osvetlenia na Gárdonskej ul. a kompletná výmena verejného osvetlenia za energeticky úsporné osvetlenie
- podpora investičných zámerov rozvíjajúcich agroturistiku, cykloturistiku, vodnú turistiku a kúpeľný cestovný ruch
- oživenie tradičných remesiel
- rekonštrukcia a modernizácia nevyužitého bytového fondu
- obnova ľudových tradícií a zvykov

D) oblasť – Ochrana životného prostredia

Priority:

- 1) Ochrana prírody a životného prostredia
- 2) Ekologická likvidácia odpadov
- 3) Znižovanie množstva odpadov
- 4) Zlepšovanie celkového vzhľadu obce

Opatrenia:

K prioritě č.1:

- zlepšiť kontrolu kvality vôd
- zvyšovať mieru využívania obnoviteľných zdrojov energie
- racionalizácia spotreby pitnej vody
- účinnejšia environmentálna výchova žiakov MŠ
- uskutočňovanie účinnej kontroly vo všetkých zložkách životného prostredia
- dobudovanie zberného dvora (kompostárne a dodávka technológií)

K prioritě č.2:

- likvidácia čiernych skládok TKO
- zabezpečiť účinné zneškodňovanie odpadov

K prioritě č.3:

- zabezpečovanie separovaného zberu (osveta, propagácia)

K prioritě č.4:

- rekonštrukcia verejných parkov s následnou výsadbou zelene
- výstavba chodníkov a oprava miestnych komunikácií

- úprava cintorínov, vytvorenie zastrešenia betónových plôch, kde sa vykonáva rozlúčka so zosnulým, vytvorenie urnových hájov
- vybudovanie informačných tabúl a verejných dopravných značiek
- upravenie centrálnych zón a zlepšenie celkového vzhľadu obce
- zvýšiť starostlivosť o verejné priestranstvá

E) oblasť – Rozvoj technickej infraštruktúry

Priority:

- 1) Rozvoj dopravnej infraštruktúry
- 2) Budovanie a rozvoj základnej technickej infraštruktúry
- 3) Budovanie a rozvoj informačnej spoločnosti
- 4) Dobudovanie rekreačnej infraštruktúry

Opatrenia:

K priorite č.1:

- modernizácia ciest I. a II. triedy a miestnych komunikácií
- výstavba cyklistických trás
- vybudovanie parkovacích staní pri verejných budovách
- výmena zastaralých autobusových zastávok
- rekonštrukcia verejného osvetlenia

K priorite č.2:

- rozšírenie plynovodov a vodovodov
- dokončenie splaškovej kanalizácie
- vyriešiť odvádzanie dažďových vôd prostredníctvom rigolov
- rekonštrukcia historických objektov
- rozšírenie priestorov sociálnych služieb

K priorite č.3:

- vybudovať komplexné informačné systémy
- sprístupniť vysokorýchlostný internet pre verejnosť
- vybudovať káblovú televíziu príp. iný adekvátny spôsob informovania občanov

K priorite č.4:

- podpora rozvoja ubytovacích zariadení
- výstavba turistických a cykloturistických trás a ich adekvátne značenie
- budovanie športových zariadení
- úprava a využitie voľného bytového fondu

-

F) oblasť – Rozvoj zahraničnej ako aj domácej spolupráce

Priority:

- 1) Zvyšovanie regionálnej pridanej hodnoty
- 2) Efektívne využívanie všetkých výhod regiónu

Opatrenia:

K priorite č.1:

- organizovanie spoločných stretnutí podnikateľských subjektov obce
- informovať podnikateľské subjekty o možnostiach cezhraničnej spolupráce rozšíriť medzištátny styk so susediacimi obcami (HU – Györszentiván) a organizáciami (CZ – Združenie maďaru žijúcich v Českých zemiach)
- posilniť podunajskú kooperáciu

K priorite č.2:

- poznatky získané z medzinárodnej spolupráce využívať pre rozvoj výroby a služieb
- rozvíjať obec v oblasti obchodu, priemyslu, cestovného ruchu a služieb
- propagácia obce doma aj v zahraničí

8.3 Monitoring

Monitorovanie splnenia jednotlivých opatrení je možné len na základe exaktne stanovených parametrov v jednotlivých oblastiach.

Ľudské zdroje a sociálna infraštruktúra – ukazovatele:

- miera nezamestnanosti (v %)
- miera ekonomickej aktivity (v %)
- veková štruktúra obyvateľstva
- počet detí v MŠ
- počet, kvalita a využiteľnosť sociálnych služieb

Rozvoj priemyslu a služieb – ukazovatele:

- počet nových predajní, podnikov, prevádzok
- počet novovzniknutých pracovných miest
- zvýšenie prílevu investícií do obce (v %)
- kúpna sila obyvateľstva

Rozvoj vidieka – ukazovatele:

- miera vysporiadania majetkových vzťahov (v %)
- výmera špeciálnych plodín (ha)

- výmera zalesnených plôch (ha)
- počet vysadených stromov s funkciou vetrolamu
- počet novopostavených bytov v rodinných domoch a nájomných domoch
- počet lôžok v ubytovacích zariadeniach
- nárast kapacity v stravovacích zariadeniach

Ochrana životného prostredia – ukazovatele:

- napojenosť obyvateľstva na verejnú kanalizačnú sieť (%)
- napojenosť obyvateľstva na verejný vodovod (%)
- stupeň plynofikácie obce (%)
- miera využívania druhotných zdrojov energie (v %)
- množstvo pozbieraného separovaného odpadu (druh/t)
- množstvo recyklovaného odpadu (t)
- množstvo vytvoreného TKO na 1 obyvateľa (kg/rok/obyvateľ)
- počet vysadených stromov a kríkov

Rozvoj technickej infraštruktúry – ukazovatele:

- napojenie obyvateľov na inžinierske siete (%)
- vyťaženosť internetového klubu (počet návštevníkov/rok)
- km opravených a novovybudovaných ciest a chodníkov, km opravených a novovybudovaných cyklistických chodníkov a pod.

Rozvoj domácej a zahraničnej spolupráce – ukazovatele:

- počet projektov vytvorených v spolupráci so zahraničnými partnermi
- výška domácich a zahraničných investícií prichádzajúcich do obce

9. Popis aktivít obce Dolný Štál na obdobie rokov 2008 – 2013

Názov	Dostavba splašk. kanalizácie pozdĺž Komárňanskej cesty I/63 v dĺžke 2km
oblasť	Rozvoj technickej infraštruktúry
Časový harmonogram	2008-2013
Náklady	7.000.000.-Sk
Možnosti financovania	Regionálny operačný program, operačný program životné prostredie
Vlastné výdavky	Projekt pre stavebné povolenie 500.000.-Sk
Užívatelia	obyvatelia, podnikatelia, turisti
Dopady	zvýšenie kvality život.prostredia obce, zlepšenie život.podmienok obyvateľov obce

Názov	Dobudovania zberného dvora-výstavba kompostárne
oblasť	Rozvoj technickej infraštruktúry
Časový harmonogram	2008-2013
Náklady	2.000.000,-Sk
Možnosti financovania	Regionálny operačný program, Operačný program životné prostredie
Vlastné výdavky	Projekt pre stavebné povolenie a spoluúčasť 160.000,-Sk
Užívatelia	obyvatelia, podnikatelia
Dopady	zvýšenie kvality život.prostredia obce, zlepšenie život.podmienok obyvateľov obce

Názov	Dostavba a rekonštrukcia chodníkov v celkovej dĺžke 7km
oblasť	Rozvoj technickej infraštruktúry
Časový harmonogram	2008-2013
Náklady	10.000.000.-Sk
Možnosti financovania	Regionálny operačný program
Vlastné výdavky	Spoluúčasť 500.000,-Sk
Užívatelia	obyvatelia, podnikatelia, turisti
Dopady	zvýšenie kvality život.prostredia obce, zlepšenie život.podmienok obyvateľov obce

Názov	Rekonštrukcia miestnych komunikácií poškodených výstavbou verejnej kanalizácie v celkovej dĺžke 7km
oblasť	Rozvoj technickej infraštruktúry
Časový harmonogram	2008-2013
Náklady	14.000.000.-Sk
Možnosti financovania	Regionálny operačný program
Vlastné výdavky	Vysporiadanie vlastníctva a spoluúčasť 1.000.000,-Sk
Užívatelia	obyvatelia, podnikatelia, turisti
Dopady	zvýšenie kvality život.prostredia obce, zlepšenie život.podmienok obyvateľov obce

Názov	Vybudovanie nového systému miestneho rozhlasu
oblasť	Ľudské zdroje a sociálna infraštruktúra Rozvoj technickej infraštruktúry
Časový	2008-2013

harmonogram	
Náklady	500.000.-Sk
Možnosti financovania	Vlastné zdroje
Vlastné výdavky	500.000.-Sk
Užívatelia	obyvatelia, podnikatelia, turisti
Dopady	zvýšenie kvality život.prostredia obce, zlepšenie život.podmienok obyvateľov obce

Názov	Vybudovanie verejného osvetlenia na ul. Gárdoňskej a výmena jestv. Na energeticky úsporné
oblasť	Ochrana životného prostredia Rozvoj technickej infraštruktúry
Časový harmonogram	2008-2013
Náklady	550.000,-
Možnosti financovania	Regionálny operačný program
Vlastné výdavky	Ul. Gárdoňská 200.000,-Sk, energ. Audit a spoluúčasť 50.000,Sk
Užívatelia	obyvatelia, podnikatelia, turisti
Dopady	zvýšenie kvality život.prostredia obce, zlepšenie život.podmienok obyvateľov obce

Názov	Rekonštrukcia verejných parkov a zelene vrátane vybudovania ihriska na ul. s umelým trávnikom M.Korvína a detským ihriskom na ul. Gárdonyskej
oblasť	Ľudské zdroje a sociálna infraštruktúra Rozvoj technickej infraštruktúry
Časový harmonogram	2008-2013
Náklady	2.000.000.-Sk
Možnosti financovania	Regionálny operačný program
Vlastné výdavky	Vypracovanie projektu a spoluúčasť 150.000.-Sk
Užívatelia	obyvatelia, turisti
Dopady	zvýšenie kvality život.prostredia obce, zlepšenie život.podmienok obyvateľov obce

Názov	Vytvorenie oddychovej zóny pri obecnom jazere vrátane jej vyčistenia a úpravy okolia
oblasť	Ľudské zdroje a sociálna infraštruktúra Rozvoj vidieka
Časový harmonogram	2008-2013
Náklady	1.800.000.-Sk
Možnosti financovania	Regionálny operačný program
Vlastné výdavky	Projekt pre stavebné povolenie a spoluúčasť 590.000,-Sk

Užívatelia	obyvatelia, podnikatelia, turisti
Dopady	zvýšenie kvality život.prostredia obce, zlepšenie život.podmienok obyvateľov obce

Názov	Dobudovanie zberného dvora – kompostárne a dodávka technológie
oblasť	Ochrana životného prostredia
Časový harmonogram	2008-2013
Náklady	5.000.000.-Sk
Možnosti financovania	Regionálny operačný program
Vlastné výdavky	Vypracovanie projektu a spoluúčasť 350.000,-Sk
Užívatelia	obyvatelia, podnikatelia, turisti
Dopady	zvýšenie kvality život.prostredia obce, zlepšenie život.podmienok obyvateľov obce, pracovná príležitosť pre cca 5 ľudí

Názov	Vybudovanie prístavby ubytovacieho zariadenia pre 40osôb pri miestnom športovom areáli s relaxačným centrom (fittnes, sauna...)
oblasť	Rozvoj priemyslu a služieb Rozvoj vidieka
Časový harmonogram	2008-2013
Náklady	8.500.000.-Sk
Možnosti financovania	Regionálny operačný program
Vlastné výdavky	Vypracovanie projektu a spoluúčasť 650.000,-Sk
Užívatelia	obyvatelia, turisti
Dopady	zvýšenie kvality život.prostredia obce, zlepšenie život.podmienok obyvateľov obce,

Názov	Výstavba nájomných bytov 3x9 b.j.
oblasť	Rozvoj vidieka
Časový harmonogram	2008-2013
Náklady	32.000.000.-Sk
Možnosti financovania	Štátny fond rozvoja a bývania
Vlastné výdavky	Spoluúčasť 640.000,-Sk
Užívatelia	obyvatelia
Dopady	zvýšenie kvality život.prostredia obce, zlepšenie život.podmienok obyvateľov obce,

Názov	Výstavba domu sociálnych služieb s kapacitou 40 lôžok
oblasť	Ľudské zdroje a sociálna infraštruktúra
Časový harmonogram	2008-2013
Náklady	42.000.000.-Sk
Možnosti financovania	Regionálny operačný program
Vlastné výdavky	Vypracovanie projektu a spoluúčasť 3.600.000,-Sk
Užívatelia	Obyvatelia vyšších vekových skupín
Dopady	zvýšenie kvality život.prostredia obce, zlepšenie život.podmienok obyvateľov obce, pracovná príležitosť pre min. 5 ľudí

Názov	Rekonštrukcia zdravotného strediska
oblasť	Ľudské zdroje a sociálna infraštruktúra
Časový harmonogram	2008-2013
Náklady	3.000.000.-Sk
Možnosti financovania	Regionálny operačný program
Vlastné výdavky	Vypracovanie projektu a spoluúčasť 150.000,-Sk
Užívatelia	Obyvatelia
Dopady	zvýšenie kvality život.prostredia obce, zlepšenie život.podmienok obyvateľov obce,

Názov	Vybudovanie parkovacích stání pri verejných budovách
oblasť	Rozvoj technickej infraštruktúry
Časový harmonogram	2008-2013
Náklady	1.000.000.-Sk
Možnosti financovania	Regionálny operačný program
Vlastné výdavky	Vypracovanie projektu a spoluúčasť 120.000,-Sk
Užívatelia	obyvatelia, podnikatelia, turisti
Dopady	zvýšenie kvality život.prostredia obce, zlepšenie život.podmienok obyvateľov obce,

Názov	Vybudovanie cyklistickej cesty na ulici Hlavná
oblasť	Rozvoj vidieka Rozvoj technickej infraštruktúry
Časový harmonogram	2008-2013

Náklady	800.000,-Sk
Možnosti financovania	Regionálny operačný program
Vlastné výdavky	Vypracovanie projektu a spoluúčasť 65.000,-Sk
Užívatelia	Obyvatelia, turisti
Dopady	zvýšenie kvality život.prostredia obce, zlepšenie život.podmienok obyvateľov obce,bezpečnosti premávky žiakov ZŠ

Názov	Výmena zastaralých autobusových zastávok
oblasť	Rozvoj priemyslu a služieb Rozvoj vidieka Rozvoj technickej infraštruktúry
Časový harmonogram	2008-2013
Náklady	800.000.-Sk
Možnosti financovania	-
Vlastné výdavky	800.000.-Sk
Užívatelia	obyvatelia, podnikatelia, turisti
Dopady	zvýšenie kvality život.prostredia obce, zlepšenie život.podmienok obyvateľov obce,

Názov	Vybudovanie informačných tabúl a verejných dopravných značiek
oblasť	Rozvoj vidieka Rozvoj technickej infraštruktúry
Časový harmonogram	2008-2013
Náklady	250.000.-Sk
Možnosti financovania	-
Vlastné výdavky	250.000.-Sk
Užívatelia	obyvatelia, podnikatelia, turisti
Dopady	zvýšenie kvality život.prostredia obce, zlepšenie život.podmienok obyvateľov obce,

Názov	Zlepšenie energetickej bilancie budov materskej školy, telocvične a študijného centra pri ZŠ
oblasť	Ochrana životného prostredia Rozvoj technickej infraštruktúry
Časový harmonogram	2008-2013
Náklady	8.000.000.-Sk
Možnosti financovania	Regionálny operačný program
Vlastné výdavky	Vypracovanie projektu a spoluúčasť 640.000,-Sk
Užívatelia	Žiaci, škôlkári, obyvatelia

Dopady	zvýšenie kvality život.prostredia obce, zlepšenie život.podmienok žiakov ZŠ
---------------	---

Názov	Rekonštrukcia ihriska pri ZŠ
oblasť	Rozvoj vidieka Rozvoj technickej infraštruktúry
Časový harmonogram	2008-2013
Náklady	2.500.000.-Sk
Možnosti financovania	Regionálny operačný program
Vlastné výdavky	Vypracovanie projektu a spoluúčasť 200.000,-Sk
Užívatelia	Žiaci, obyvatelia
Dopady	zvýšenie kvality život.prostredia obce, zlepšenie život.podmienok žiakov ZŠ

Názov	Komplexná rekonštrukcia požiarnej zbrojnice – napojenie objektu na IS
oblasť	Ľudské zdroje a sociálna infraštruktúra Rozvoj technickej infraštruktúry
Časový harmonogram	2008-2013
Náklady	2.000.000.-Sk
Možnosti financovania	Regionálny operačný program
Vlastné výdavky	Vypracovanie projektu a spoluúčasť 160.000,-Sk
Užívatelia	obyvatelia
Dopady	zvýšenie kvality život.prostredia obce, zlepšenie život.podmienok obyvateľov obce,

Názov	Rekonštrukcia vlastivedného domu (výmena rákosovej strechy, konzervácia drevených prvkov nosnej konštrukcie, spevnenie základov...)
oblasť	Ľudské zdroje a sociálna infraštruktúra Rozvoj vidieka
Časový harmonogram	2008-2013
Náklady	1,800.000.-Sk
Možnosti financovania	Regionálny operačný program
Vlastné výdavky	Vypracovanie projektu a spoluúčasť 130.000,-Sk
Užívatelia	obyvatelia, turisti
Dopady	zvýšenie atraktivity obce,

10. Záver

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja je spracovaný na báze viacerých dokumentov a v súlade s príslušnými zákonnými predpismi. Časť PHSR je zameraná na komplexnú analýzu v oblastiach ako demografia, nezamestnanosť, hospodársku oblasť, sociálnu a technickú infraštruktúru a iné oblasti, ktoré popisujú a analyzujú súčasný stav v obci, ktorý je detailnejšie rozpracovaný v SWOT analýze popisujúcej silné a slabé stránky, príležitosti a ohrozenia. PHSR je dôležitým strategickým, systémovým a koncepčným dokumentom pre zabezpečovanie zásadných aktivít rozvoja v zmysle definovaných cieľov, priorít, opatrení a financovania. Vzhľadom na súčasné postavenie regionálneho rozvoja v rámci Slovenskej republiky, ktorý nevytvára priame nástroje podpory v regiónoch (VÚC), je dokument PHSR účelovo a explicitne zameraný na ciele a priority rozvoja kraja pod. a Národného Strategického plánu rozvoja vidieka SR so zameraním na roky 2007 - 2013. Sleduje sa tým najmä možnosť využívania nástrojov pomoci EÚ, to znamená využitie štrukturálnych fondov a kohézneho fondu. Vykonateľnosť PHSR bude závislá od mnohých faktorov, predovšetkým od schopnosti zainteresovaných subjektov vypracovávať a predkladať príslušným ústredným riadiacim orgánom a ich sprostredkujúcim implementačným agentúram také projekty, ktoré budú konkurencieschopné. Veľký význam pre realizovanie jednotlivých opatrení a aktivít definovaných v PHSR bude mať úroveň riadenia a koordinácie celého procesu prípravy projektov a ich presadzovania na národnej úrovni. Program je potrebné hodnotiť ako dokument otvorený, ktorý môžu orgány obce pribežne doplňovať a o nové aktivity, respektíve vypúšťať tie opatrenia, ktorých realizácia nie je v možnostiach obce.

11. Fotodokumentácia

Otvorené pódium pri miestnom futbalovom ihrisku

Vytvorenie novej IBV – Gárdonyská ulica

Nájomné byty

Zdravotné stredisko

Obecný deň

Kultúrno – športové stredisko – futbalové ihrisko

Vlastivedný dom

Vlastivedný dom - interiér

Požiarňa zbrojnica

Kostol reformovanej cirkvi

Kostol katolíckej cirkvi